

Nr 6 | Juni 2016

Bitidningen

Säkert i bigården

Håll kontakt
efter kursen

Drottningodling

BIDLARNA

Kupor och tillbehör.
Trä- och plastkupor.

Redskap och skyddskläder.
Våra egna Töreboda-kläder och även BJ Sherriff original

Honungshantering.
Slungare, kärl, silar, glas.

Bivaxkakor.
KRAV-godkänt renseri
Cellstorlekar: 4,9, 5,1, 5,3 mm
VAX KÖPES!

Pollenfälla
att placera framför flustret.

Pollentork.

Töreboda-kupa i EPS
Yttermått 462x462 mm.

Öppettider: Mån 9-18, tis-fre 9-16
Lunchstängt: 12.30-13.30
Stängt 23/6 fr kl 12.30 och stängt fredagar 8/7, 15/7, 22/7, 5/8, 12/8 och semesterstängt v 30.

Allt för biodlaren
Stor som liten

MS Biredskapsfabriken AB
Töreboda 0506-10273 info@biredskapsfabriken.se Sedan 1941 www.biredskapsfabriken.se

Av Biodlare För Biodlare

Lördagsöppet på LP:s Biodling!
Varje lördag till och med september har vi öppet mellan 9-13. Undantaget "röda" lördagar. Välkomna!

Beställ avläggare och drottningar
Hög tid att beställa avläggare och drottningar för att vara säkra på leverans i sommar!
Kontakta oss för information: 0533-63111 eller shop@lpsbiodling.se

LP:s Biodling AB

Nackakupan

Allt för din biodling!

Vi köper din honung!

Hör av dig för att få honungsavtalet för 2016 års skörd. shop@lpsbiodling.se eller 0533-63111

Vi köper gärna ditt överskottsvax!

Anmäl dig till vårt nyhetsbrev på www.lpsbiodling.se för att ta del av nyheter och erbjudanden!

Besök vår webshop: www.lpsbiodling.se

Bin börjar tas på allvar!

Eftersom jag har en gård i Dalarna, fyller vi varje år i en SAM-ansökan (SAM=förkortning för jordbruksstöd från EU). Bin räknas ännu inte som djur i EU-bidragen som kor och grisar. Bin i Sverige får endast 2,7 miljoner kronor totalt av EU. Fast vi är djurhållare, som biodlare.

Vad vi däremot ser i bidragsreglerna är att de har anpassats så att de gynnar biodlingen. Det vi begärt av lantbrukarna och LRF, att de ska spara vägrenar, dikeskanter kan man nu få bidrag för. Likaså att man inte behöver putsa trädan och låta obrukad areal vara obrukad till augusti. Jag listar några punkter med citat från SAM-direktivet:

”Du behöver inte putsa eller slå av träda om du sår in en blandning av grödor som ska gynna insekter, fåglar eller vilt.”

”Nytt datum för obrukad fältkant.” Den ska vara obrukad till och med den 31 juli. Det vill säga den kan slås/putsas mycket senare, men du får ändå stöd.

”Från och med i år kan du så in kvävefixerande grödor som blandningar med en annan godkänd kvävefixerande gröda.” Alltså fritt fram för blandningar av olika växter som gynnar bin, på ekologiska fokusarealer.

”Nytt åtagande för miljöersättning för skydds-zoner.” Lantbrukarna får ersättningar där även biväxter kan odlas.

Alltså prata med din bonde, så bidraget kan förbättras för båda!

Lasse Hellander
Ledamot förbundsstyrelsen
lars.hellander@biodlarna.se

År 2012 tog Riksförbundsmötet en skrivelse om att neonicotinoider skulle förbjudas. Det tyckte kanske en del var överdrivet och för miljöinriktat från Biodlarna, men det gäller ännu. Nu är vissa av dessa preparat förbjudna i blommande grödor i EU. Försöken vi genomfört med Jordbruksverket visar på katastrofala effekter på vilda pollinatörer. På Beecome föreläste Geoffrey Williams, Kanada, om de mycket negativa effekterna som just neonicotinoider hade på honungsbinas drottningar. Kortare livslängd, mindre äggstockar, lade mindre ägg, sämre parningsförmåga och sämre hantering av sperman.

Förbudet i EU för neonicotinoider har föregåtts av ett intensivt lobbyarbete från Europas samlade biorganisationer. Det blev ett förbud – alltså egentligen en stor framgång för lobbyarbete!

Från Biodlingskommittén skickar vi snart ett brev som ni kan skicka vidare till er kommun, om att rekommendera dem att inte slå/putsa grönytor så ofta i sommar och att de dessutom ska så in vitklöver på dessa ytor. Då spar de pengar, förbättrar miljön, gör av med mindre drivmedel och ger bina långsiktigt mer mat. Det kallas också politiskt lobbyarbete!

Bitidningen

Årgång 115

Redaktion: Storgatan 41 G, 69632 Askersund

Redaktör: Anna Ahnér

Telefon: 0142-482006

E-post: anna.ahner@biodlarna.se

Bitidningen utges i 12 nummer årligen varav två nr är dubbelnummer. Tidningen utkommer strax före aktuell månad.

Material- och annonsinformation: Sid 31.

Manusstopp den första i månaden, knappt en månad före utgivningsdagen.

Tryck: V-TAB Vimmerby

Trycks på miljövänligt papper.

ISSN 0006-3886

Ansvarig utgivare:

Förbundsordförande Marita Delvert,

Grevgatan 35, 11453 Stockholm.

Telefon: 0736-737428.

Epost: marita.delvert@biodlarna.se

Sveriges Biodlares Riksförbund är en politiskt, religiöst och etniskt obunden ideell organisation, som bygger på principen om frivilligt, individuellt medlemskap. SBR ska arbeta för att utveckla svensk biodling som näring och meningsfull fritidssysselsättning, sprida kunskap om biodling, honungens egenskaper och pollinerings betydelse.

Förbundsexpedition:

Borgmästaregatan 26, 59634 Skänninge.

Telefon: se telefonlista på sidan 31.

Bankgiro: 512-7113 (medlemsavgifter)

Bankgiro: 413-6149 (övriga betalningar)

Plusgiro: 8685-0

E-post: sbr@biodlarna.se

Adressändringar meddelas till förbundsexpeditionen, 0142-482000.

Öppet: Mån-tors 08.00-16.00. Fre 08.00-14.00

Webbplats: www.biodlarna.se

Aktuella nr kan läsas via hemsidan.

Äldre BT kan laddas ner från hemsidan.

Är det något nummer av Bitidningen du inte fått? Kontakta SBR:s expedition, 0142-482000, sbr@biodlarna.se

Läs Bitidningen även på internet! Via hemsidan – www.biodlarna.se

Förpackningar och märkning	5
I bigården	6
FlowHive	9
Bistick	10
Säker klädsel	12
Ergonomi	13
Forskning om honung	14
Buckfastgemenskapen	16
Föreningsdagarna	18
Bihundar	19
Forskning om kvalster	20
Nybörjare får stöttning i sociala medier	21
Drottningodling	24
Bihälsa	26
Vi minns, Almanackan	29
Marknaden	30

Nästa nummer (7/8 – juli/augusti-numret) utkommer i slutet av juni.

MANUSSTOPP: 1 juni.

Numret därpå (9-16) i slutet av augusti.

Manusstopp: 1 augusti.

Manusstopp: Nr 1-1 dec, nr 2-1 jan, nr 3-1 feb, nr 4-1 mars, nr 5-1 apr, nr 6-1 maj, nr 7/8-1 juni, nr 9- 1 aug, nr 10-1 sep, nr 11/12-1 okt

Omslagsbilden:

Foto:
Anna Ahnér

Pricken över i:et på omslaget påminner om att drottningen märks vit i år.

Förpackningsavtal klart och märkning på gång

Vi lovade tidigare under våren att återkomma i frågan om förpackningsavgifterna till FTI.

Nu finns det ett avtal med FTI som redskapshandlarna har börjat skriva under där de ta på sig att betala förpackningsavgiften även för de förpackningar de säljer till oss. Kolla när ni handlar era burkar nästa gång att redskapshandlaren har ett sådant avtal annars är du, om du har en registrerad firma, tvungen att själv vara ansluten till FTI. Även för er som inte driver er biodling i företagsform kan det kännas skönt att det betalas för att återvinningssystemet ska fungera.

Det har även från livsmedelsverket kommit rekommendationer för hur vi ska

All information som behövs finns på SBR-etiketten.

märka våra honungsprodukter. Dessa har i vissa delar ifrågasatts och en grupp jobbar nu med detta. För er som bara burkar ren honung från era egna kupor så lär det inte bli några större ändringar och använder ni vår SBR-etikett så innehåller den all nödvändig information, förutsatt att biodlaren i sin text som ska tryckas tar med identifikationsuppgifter: 1. Namn eller firmanamn. 2. Adress, tfn-nummer eller webbadress.

Kvalitetskommittén

Biodlarna på trädgårdsmässan i Älvsjö

Nordens största och populäraste trädgårdsmässa, Nordiska trädgårdar i Älvsjö, drog även i år mängder med besökare, cirka 60 000. Under fyra dagar besöktes mässans över 300 utställare av natur- och miljöintresserade delar av befolkningen. Bussar från olika delar av landet, vände hem på kvällarna, fullastade med blommor, prylar och honung.

Biodlarna hade sin monter på Rådgivningsgatan och Lovö honung sålde honung och biprodukter bland torgstånden i shoppingdelen.

Bin kommer mer och mer i blickfånget. Under mässan hölls fyra föredrag, ett varje dag, om bin och biodling. Fullt

Biodlarnas välbesökta monter.

med lyssnande och engagerade åhörare hela tiden. Många besökare i montern och många ville börja med biodling. Testhonung med olika härkomst, slickades, smakades och kommenterades.

Lasse Hellander

Etikettbeställningar under sommaren

I majnumret av Bitidningen kunde man finna blanketter för beställning av etiketter till honungsburkar. Vi vill gärna påminna om vikten av att beställa etiketter innan vårt kansli stänger för semester. Beställningarna måste vara oss tillhanda före kl 12.00 den 8 juli för att kunna hanteras innan vi stänger. Beställningarna expedieras därefter under vecka 32, i den ordning de har kommit in.

Kansliet

Föreläsningar från Beecome finns på UR

Utbildningsradion, UR, filmade flera av föreläsningarna under Beecome i mars. Nu finns filmerna att se på UR Plays hemsida. Adressen är www.urplay.se, sök på biodling.

Ännu ett bisamhälle har stulits

Då och då råkar biodlare ut för stöld. En som har drabbats är Berndt Wågman.

Han hade en utbyggnad mellan Boxholm och Sommen nära Östgötagränsen. När han skulle titta till de fyra samhällena den 2 maj upptäckte han att ett av dem var borta. Det var ett stort och välmående samhälle i en nackakupa på en låda.

De tre kvarvarande samhällena har fått flytta hem. Stölden har polisanmälts.

Vi tar vårt fulla ansvar för svensk honung!

Vill du ha möjlighet till:

- Trygg o Säker avsättning för din honung året om
- Fraktfri hämtning av din honung
- Förskottsbetalning av din honung
- Betalning inom 30 dagar efter inleverans
- Låna Livsmedelsgodkända honungskärl
- Kontroll av din honung av Livsmedelsverket
- Teckna 3 årigt Trygghetsavtal
- Bonus som trogen honungsleverantör

Kontakta Maria Rosén på Svenska Biprodukter AB 036-361 686

Svensk Honungsförädling

Svenska Biprodukter

www.svenskabiprodukter.se

Pensionerad journalist som bor i Harmånger i norra Hälsingland. Biodlare sedan 2007, har fyra egna samhällen, och är gärna hjälpredda i äldste sonens större biodling.

Rätt som det var blommade alarna efter en lång vinters väntan, och sälgens krona stod luden och gul, och tibastblomningen kom och gick medan tranor och svanar fyllde luftrummet över Hälsingland. Det blev en bråd tid för oss som i november packade in nära 50 bikupor i kycklingnät, för att hålla hackspettarna på behörigt avstånd.

Glädjeämnet drottningodling

Hemma på gården har vi sju samhällen, och där kunde vi ganska tidigt se att höstens nätinsats hade lönat sig. Det är gott om hackspettar här i trakten, och det är i och för sig trevligt, men de får gärna äta på andra ställen än hos oss. Ett par bigårdar har vi tillräckligt nära inpå för att vi framåt vårvintern ska kunna ta oss fram och kolla läget utan större besvär, och där såg det också lovande ut i månadsskiftet mars-april.

Två bigårdar ligger mera avsides till, långt ute i skogen, och då får man ha tålmod och vänta på snösmältning. När tålmodet tar slut, och björnarna vaknar, får man ta broddarna på och helt enkelt ta sig fram till fots ett par kilometer, med laddat stängselbatteri i ryggsäck och rena kupbottnar hängande i knippen både bak och fram.

Lovande början

Samtidigt som bottarna byts gluttar vi hastigt under kuptaken, för att få en första uppfattning om hur övervintringen har gått. Den allra första besiktningen var lovande, men ändå dröjer det innan man sover någorlunda gott, om man nu lig-

ger och funderar på bin när mörkret faller. Mycket kan hända före midsommar. Och efter.

I fjol kom en intensiv och löftesrik värmebölja i maj. Den räckte tio, tolv dagar om jag minns rätt, och sen blev det smällkallt igen och det regnade och blåste ilsket från norr i flera veckor. Bina retirerade in i kuporna igen, och maskrosorna som mot bättre vetande slog ut blommade över utan bibesök.

Den föregående höstens besvikelse över ramor med stenhård honung, som inte släppte taget i cellerna, förbyttes snabbt till tacksamhet när vi kunde plocka fram ramarna och ge dem tillbaka som nödföda i juni.

Vi hade redan tröstat oss med att de i alla fall kunde sättas i de planerade avläggarna, där alla drottningar vi skulle odla skulle bo. Nu blev det skralt med drottningar i fjol, men det mesta av de övervinttrade ramarna gick åt ändå. Några ramor med honung från fjolårets höst står även nu och väntar på plats i årets avläggare och parningskupor.

Parningskupor är min specialitet, om jag får lov att säga så. Vi har några rader i

hyllorna i snickarboden. De är fantasifullt målade i många färger, och de har cirklar, streck, kvadrater, trianglar och krumelurer som inte kan beskrivas, måste ses. För jag läste någonstans att detta hjälper drottningarna att hitta hem till rätt hus när de utmattade återvänder efter en krävande parningsflygning.

Innan dess måste man odla drottningar som kan flytta in i de kulörta husen, och de första försöken föll inte så väl ut. För en nybörjare med halvkrasslig syn var det inte gott att avgöra vilka yngel som skulle plockas ut ur kakorna och läggas in i cellkopporna. Allt gick fel. Anlitad, rutinerad biodlarvän förklarade finkänsligt att de trinda yngel jag valt ut kanske var i mogenaste laget.

”Lagom stora”

”När de är så små att man inte kan se dem, då är de lagom stora”, förklarade han lugnt. Och han hade rätt förstås. Med ögonmuskulaturen ansträngd till det yttersta kunde jag till sist se att det förvisso fanns knappt skönjbart yngel i den glänsande fodersaften i cellernas botten. Och nu var bina inte svåra att övertala att ta hand om de

Snart ska de laddas med vaxremсор, foder och mogna drottningceller.

En fuktig duk behövs för att skydda de omlarvade ynglen med innan de kommit på plats i kupan.

Lätt på handen får man vara när de späda ynglen fiskas upp ur cellerna.

små liven vi satte ned för uppmatning i en skattlåda.

Resten blev ett svettigt göra, för nästan allt är svårt när det är nytt, och den sommaren var kvävande varm. Sju parningskuper bar jag stolt till skogs, med bin och nykläckta drottningar i, och ställde ned dem på ett solvänt hygge. Om alla blev parade kan jag inte svara på, för i fyra kupor fanns det varken bin eller drottning någon vecka senare, trots trianglar och krumelurer på taken. Det blev naturligtvis för varmt. De gillade inte läget, och rymde sin väg. Men tre parade drottningar kom hem från hygget. Tillsammans med några till, från ett annat, bättre parningsställe, överlevde de märkning och burning och allmänt fumlighet och ovarsam hantering,

Burade och på väg ut till jobbet i kuporna.

och kom lyckligt ut i större, mer diskret bemålade hus. Intresset var väckt.

Lärorik tid

Inte en dag är förspild då man har lärt sig något, och den första sommaren i drottningodlingens tecken var mycket lärorik. Jag tycker om det förväntansfulla knåpandet med odlingsramarna, med cellkopparna och med omlarvningen, och nu är det rätt säsong igen. På själva genetikens område har jag mycket kvar att lära, men jag hoppas att det faller på plats med tiden, för ärligt talat har vi då och då haft bin som lämnat en del att önska i fråga om humör.

Det är vi å andra sidan inte ensamma om. En erfaren biodlarkollega i föreningen har målande beskrivit hur han en gång bar

ett samhälle långt till skogs, för att det var omöjligt ha de retliga hyresgästerna närmare bebyggelsen. När han senare skulle titta till kupan fann han att en björn haft vägar förbi, och intet ont anande knuffat ut lådorna för att komma åt vax och honung.

Mossan var uppriven i stora sjok längs björnens flyktväg, berättade min biodlarvän med ett leende på läpparna, och man kunde se hur den i desperation hade skrubbat sig mot träden och rivit upp väldiga torvor i marken för att bli av med de tiotusentals rasande bin som försvarade sitt förråd. Smakar det så kostar det, och honung är gott.

Jag har redan slagit mina lovar runt hyllorna med parningskuper, och jag har kollat att alla grejor är på plats. Jag ➤

Biodlaryn Bertil visade vägen in i drottningodlingens mysterier, en ovärderlig hjälp.

► håller mycket på formen. Jag är född till att sortera saker i räta rader i lådor och skåp, och drottningodlingen ger möjligheter att utveckla och tillämpa den fallenheten.

Det som hör till själva omlarvningen förvarar jag i en gammal plåtskodd ”telegrafarväska” av fanér, med smarta fack och ett välnött handtag av läder. Utrangerad av dåvarande Televerket men ännu stabil och vackert åldrad, en gåva från en pensionerad tekniker som haft den med sig under hela yrkeslivet. Transportbar och tillsättningsbar har jag i en unika-box som jag fått av en god vän i Näsvisken. På så vis blir drottningodlingen en dubbelglädje, eftersom jag under arbetet också påminns om gamla, goda vänner som har berikat mitt liv.

Bina kan själva

Somrar som i fjol, då drottningodlingen inte lyckades alls, får man lämna en del av föryngring och utökning till bina själva. Honung, pollen, ramar med ägg och yngel, och tillräckligt bra väder är det enda som behövs. För det mesta dansar en välformad drottning omkring på ramarna när lagom tid har förflutit, och ett nytt samhälle har bildats. Bina har skött det där

utan vår hjälp sedan urminnes tider, så de vet vad de gör. I bästa fall blir de nya bina också hyfsat snälla, friska och produktiva.

Somliga kan dock vara motsträviga, och i vår mest avsidens belägna bigård gick jag nu i vår raka spåret till en kupa som har varit i mina tankar hela vintern. Vid vårundersökningen i fjol saknade den drottning. Det var massor med bin i samhället, men inga yngel, inga ägg. Vi skyndade oss att sätta till en ram med ägg och yngel från ett annat samhälle, om inte annat för att hålla bina sysselsatta och i bästa fall förhindra att arbetarbin skulle börja lägga ägg.

Bina tog snällt hand om nykomlingarna, men fixade inte någon drottningcell. Ingen omärkt drottning syntes heller till vid nästa inspektion, och inga ägg, inga yngel.

Nu kunde vi ju ha slagit ihop samhället med ett annat, men det blev en fix idé att få det att fungera. De fick nya ägg- och yngelkakor som de noggrant skötte om, men det blev aldrig några nya ägg, och ingen drottning heller. De fick en mogen drottningcell som aldrig kläcktes, och ännu en som rätt och slätt försvann utan att en drottning syntes till.

Mot slutet av sommaren såg det ganska dystert ut. Vi hade köpt några nya

Ny karriär på äldre dagar.

De sista förberedelserna inför sommarsäsongen är avklarade.

drottningar för att byta ut några av de mest ålderstigna, och under arbetet skulle jag just blunda och nypa till (det känns så hemskt att ta livet av dem...!) när jag fick ingivelsen att ta den med och sätta till den i samhället som krånglat hela sommaren. Oddsens för en lyckad manöver kändes inte alltför goda.

Lyckad tillsättning

Men se – några veckor senare var det både yngel och ägg i kupan, och den gamla drottningen spatserade hemtamt omkring och verkade förnöjd med flytten och sitt nya hov.

När vi reste runt med oxalsyra sent på hösten var det fortfarande mycket bin i ”nummer tolv”, och det såg betryggande ut när vi kikade som hastigast under locket nu i vår. Tiden visar hur det gick, och lever hon än måste hon ändå bytas innan sommaren är tillända. Men hon fick i alla fall ett nådeår.

Årets pärm med kupkort och inspektionsprotokoll ligger klar. De nyinköpta lådorna är målade, de nya ramarna är trådade och mellanväggarna sitter på plats, och just nu är det som allra bäst att vara biodlare. Allt är i sin början. Bekymren tar vi sedan, när och om de kommer.

FlowHive-kupan har invånare

FlowHive-dagboken, del 3 (april 2016)

FlowHive-kupan är ju egentligen bara riktigt intressant i de delar som rör skattning – ett faktum som inte är direkt lugnande för ett otåligt sinnelag; tanken att få vrida om kranen först om två månader gör att man (jag!) känner sig som ett barn på julaf-tonsförmiddagen – olidligt förväntansfull! För att lindra väntans och varats olidlighet fortsätter jag därför mina krönikekåserier om funderingar och mer eller mindre desperata försök, även om intet egentligt nytt finnes att förtälja från skattningsfronten.

Ramar med yngel

Omgiven av surrande samhällen såg det allt beklämmande ödsligt ut med en tom FH på plats och när jag fick reda på att en nyparad årsdrottning inte skulle kunna levereras förrän omkring midsommar kände jag förväntningsdesperationen krypa allt närmare. Trots frostnätter och skakigt, lågtempererat aprilväder bestämde jag mig för att ta en kalkylerad risk (vilket kanske inte är så bra med tanke på min dyskalkyli...): Tillväxten i det starka grannsamhället var bra, så jag tog fyra (norsk)ramar med bin, foder, spätt och täckt yngel och flyttade över det i FH-kupan (langstroth). De båda formaten är på intet (!) sätt kompatibla – vare sig på höjden eller längden, men jag hade sett att det gick om jag tog bort några langstrothramar i mitten och ställde ner norskramarna direkt på nätbotten. Jag skakade ner ytterligare några ramars bin som förstärkning och kompensation för återvändande arbetsbin. Påbörjade så den extra ompysslingen med stöd-fodring och takisolering och räknade med att langstrothbina nu skulle dra upp en ny vise i väntan på tillgängliga drönare.

Efter ett par dagar surrade det hemtrevligt på flusterbrädan, så nu håller jag tummarna...

Vägspelet mildrades dock av att ”min” viseleverantör hörde av sig och erbjöd

Flusteraktivitet på FlowHive-kupan – äntligen!

”gamla” drottningar från samhällen som skulle slås ihop efter vintern (tack, Janne Gustavsson i Varola!). På så sätt skulle jag ju få en omedelbar tillgång till en äggproducent och säkerställa samhällets tillväxt, åtminstone i väntan på en högproducerande ny årsmodell. Troligtvis är denna lösning den enda tänkbara eftersom drönarankomsten dröjer ytterligare; en oparad drottning accepteras ju inte av systrarna mer än högst ett par veckor, har jag (nu) fått lära mig...

Jakt på drottning

Vid tillsättningen uppstod dock ett nytt problem: En delvis riven men stor vise-cell upptäcktes! Det ursprungliga syftet var alltså uppfyllt, men förutsättningar-

na hade nu ändrats. Den följande jakten på den förmodade nyckläckta, oparade drottningen var oändlig! Trots att det var i princip endast fyra ramor med en högst begränsad bipopulation som skulle genomsökas hittade jag henne inte; inte vid första genomgången – eller de andra fyra heller... Inte heller efter urskakning i tom låda och förnyad genomgång återfanns ens hennes gäckande skugga. Efter över en timmes letande gav jag upp och tillsatte den nygamla drottningen och än så länge har hon inte synts till, utmönstrad, på flustret. Som sagt – intet är som förväntans tider...

Thomas Mätzsch
matzsch@gmail.com

Nyttigt eller inte att få bisticck?

ANN SOFIE FREDRIKSSON

Den amerikanska skådespelerskan Gwyneth Paltrow hävdar nyttigt och menar att bisticck bevarar skönhet och motverkar reumatism.

Professorn i klinisk immunologi Janne Björkander, vid Linköpings universitet, hävdar motsatsen.

Vid kliniska försök så har det inte gått att se att bigift förbättrar tillståndet för reumatiker. I stället kan det i värsta fall vara farligt att få bisticck.

Inte heller har det visat att honung hjälper mot pollenallergi. Kanske kan det fungera om man låter honungen smälta i munnen ungefär som man gör med allergitabletter som ska tas oralt, men det är inte visat i vetenskapliga studier. Inte heller pollenkapslar hjälper mot pollenallergi.

I Sverige dör i genomsnitt två-tre personer per år av antingen bisticck eller getingstick. 75 procent av fallen orsakas av getingar och 25 procent av bin. Kommer man till södra Europa är det tvärtom. Och längst upp i norra Sverige är det mest getingar som sticks. Där finns det färre honungsbin.

Tog fram eget extrakt

Janne Björkanders intresse för bin och getingar och den allergi de orsakar går långt tillbaka.

– Jag hade kommit till Göteborg och Sahlgrenska som allergiläkare 1976. Inom en tvåveckorsperiod dog två män, först en man av bisticck och sedan en man av getingstick. De två dödsfallen fick stor uppmärksamhet i medierna. Min chef tyckte att människor som hade allergiska besvär av bin och getingar skulle höra av sig till oss.

Modellerna visar skillnaderna mellan bi- och getinggaddar. Det syns varför getingar oftare får med sig gadden efter ett stick men inte biet. Modellerna är snidade av Åke Melin, tidigare konservator på Naturhistoriska i Göteborg. Foto: Janne Björkander

Den senast anställda fick ta hand om många av samtalen. Sammanlagt tog närmare 400 personer kontakt. På den tiden fanns det i allmänhet inte så bra behandling för dem som hade blivit allergiska mot bin och getingar.

En kollega vid samma klinik, Lars Belin, hade därför redan börjat göra sitt eget extrakt av bigift och getingsgift för att använda till att bygga upp motståndskraften hos personer med allergi i stället för att mala ner hela bin som man tidigare gjorde.

Biodlare kom med bigift

Getingarna kom från Kanolds i Göteborg. De dog i fläktarna i godisfabriken.

– Vi fick sitta och dra ut gaddarna och giftsäckarna. Sedan stöttes det sönder och blev ett extrakt som vi kunde använda. Bigiftet kom biodlarna med. Bina lurades till att sticka igenom en tunn plastfilm med en glasskiva under. Plastfilmen skadade inte bina. Framställningen görs nog på samma sätt än i dag. Även om det nu är företag som tar fram extraktet och inte

längre laborationspersonal på sjukhuset.

Långsam tillvänjning av gift

Undersökningar visar att cirka tio procent av befolkningen har antikroppar mot bigift. Det innebär att de någon gång har blivit stuckna. Det är bara två procent som får riktigt kraftiga reaktioner.

Att lära kroppen att återigen tåla bi- eller getingsgift eller för den delen andra allergener också kallas för hyposensibilisering eller allergivaccination. Behandlingen pågår under lång tid och ges bara till personer med kraftiga allergiska reaktioner.

Andra allergiska reaktioner

Men biodlare kan också få andra allergiska reaktioner i arbetet med bina. Kliande ögon och rinnande näsa kan bero på vad bina för tillfället skördar för pollen, eller att biodlaren reagerar på binas proteiner på kropp och vingar. På samma sätt som en hästallergiker reagerar på hästens stöv.

Nej, att det är nyttigt med bisticck det kan Janne Björkander inte hålla med om.

Skådespelerskan Gwyneth Paltrow får inte medhåll av läkaren Janne Björkander om att bigift är nyttigt.

Dödsfall orsakade av djur i Sverige

Bin och getingar: 2–3 dödsfall per år.

Huggormar: 1 dödsfall per årtionde, senaste var år 2000.

Nötkreatur: 1–2 dödsfall per år.

Hästar: 4 dödsfall per år.

Rovdjur: Mycket, mycket sällan.

Källor: www.if.se, www.wikipedia.se, www.arbetsmiljoverket.se

Den övre gadden är en getinggadd. Den är utan hullingar och därför kan getingen sticka mer än en gång och tappar oftast inte heller gadden vid stick. Biets gadd är däremot hullingförsedd. Detalj av gaddarna syns öven på bilden till vänster. Modellmakare är Åke Melin, tidigare konservator vid Göteborgs naturhistoriska museum.

Foto: Janne Björkander

Allergi

Om man har haft en svår allergisk reaktion på ett stick och har antikroppar mot bigift i blodet kan man behandlas med allergivaccination, tidigare kallades hyposensibilisering. Behandlingen pågår en gång i veckan med uppdosering under 7–12 veckor. Därefter ges underhållsbehandling var 6:e vecka under omkring 4–5 år. Detta gör att risken för svår allergisk reaktion minskar betydligt.

Källa: www.biodlarna.se

Janne Björkander

Yrke: Allergiläkare, professor i klinisk immunologi.

Bor: Dalstorp i liten gård på landet.

Ålder: Snart 70.

Familj: Hustru, 2 vuxna barn.

Biintresse 1: Hans hustru hade biodling ute

på Hönö på västkusten, men numera har paret inga bin.

Biintresse 2: Livslångt arbete kring bigift och hur allergiska reaktioner kan motverkas.

Biintresse 3: Föreläser för både allmänhet, läkarkollegor och -studenter.

Att sköta bin är en härlig uppgift som hobby och yrke eller mitt emellan. Vi diskuterade på senaste Biodlingskommittén (BoK) att det faktiskt är så att vi är djurägare. Vi är djurhållare, för äntligen så betecknas bina som djur, vilket också naturligtvis har konsekvenser, för oss och vårt ansvar och skyldigheter genom exempelvis lagstiftning.

Säker biklädsel och lugna bin

Då kommer den självklara utrustningen i fokus. Vi i förbundsstyrelsen förespråkar att för de bilder vi publicerar gäller HEL klädsel, slöja, bidräkt, handskar och skor i någon form vid arbete med bin. Vi tar inte ställning till utformning, färg eller märken, det är upp till var och en. Likaså om man väljer stövlar i stället för någon typ av sko. Syftet är ju att skydda personen som sysslar med biskötsel, det är en arbetsmiljöfråga. Tyvärr har inte detta slagit igenom i allt utbildningsmaterial.

Man kan ta andra yrkesgrupper som jämförelse där det regleras i lag av olika myndigheter, skogshuggare och byggnadsarbetare (Arbetsmiljöverket), MC-polis (Trafikverket) och så vidare. Man ser aldrig en reklambild på en skogshuggare i shorts, T-tröja och sandaler med startad motorsåg!

Hel klädsel är ok

Det är självklart för oss att rekommendera alla biodlare att använda hel klädsel. Detta oavsett vad äldre och erfarna biodlare säger eller föreslår. I alla bilder från utbildningen för yrkesbiodlare och i alla moment vid utbildningen, är det självklart med full utrustning.

I ett annat perspektiv vet vi kanske inte själva om vi är allergiska eller vilka anlag man bär på. Vi rekommenderar därför från Biodlingskommittén att man börjar med full utrustning. Detta är ju inte reglerat i lag, vilket ger öppningar för individuell anpassning av klädsel och utrustning, med tiden.

Vi har även diskuterat ett annat perspektiv som kan vara relaterat till klädelsen. Det är vår inre balans och sinnestämning i förhållande till vilka feromo-

Tips!

Tala alltid om var du är när du ska kolla till bina.

Ställ bilen så att du bara kan åka om det skulle behövas.

ner vi utsöndrar. Bin går ju i mycket stor utsträckning på dofter och färger. Andra djur, som hundar har ju ett utvecklat luktsinne, jämfört med oss. De hittar direkt en person i en folksamling som är hundrädd, varför? Jo, lukten!

Vi lär oss hela tiden. Om vi kopplar detta till klädelsen, så ger en hel skyddsklädsel ett lugn till den personen. ”Bina kan inte sticka mig nu!” Utan oro utsöndrar vi då inte feromonerna som bina annars kan uppfatta.

Snälla bin önskas

I den medlemsenkät som gjordes på Beecome i Malmö, framhölls ”snällhet” hos bina som den främsta egenskapen hos bina, framför svärmtrohhet, stora skördar, sjukdomståliga och rasrena. Det ger oss signaler om att skriva om detta. Hur bina agerar och reagerar är mycket nära relaterat till hur vi behandlar våra djur/våra bin. Exempelvis ett djur som man hela tiden slår, blir folkilsken.

Vi vill även ge några tips för att testa om bina blir ”snällare”. Det är rutiner och lugna rörelser. Med rutiner menar vi hur man inleder ett besök i en kupa. Försök att göra det på samma sätt varje gång. Kanske lite rök i flustret från rökpuften innan

man öppnar kupan, eller tänd den och låt den stå i bigården så att vinden för in lite rök bland kuporna. Bina söker sig till honungsförrådet och hämtar lite mat, i fall det är skogsbrand! Mätta bin är inte arga!

Lugna rörelser – talar för sig själv. Hastiga rörelser ovanför en öppen kupa, gör ofta att flera bin flyger upp. Kanske i försvarssyfte. Vid skattning rekommenderar vi att man använder bitömmarbotten under skattlådorna eller den låda man tänker avlägsna. Det är ju en aktuell händelse i biodlingen nu i sommar. Det ger ett lugnt arbete i bigården. Vi är lugna och bina blir lugna.

Olika erfarenheter

Sen finns det alltid kommentarer och åsikter om allt. Vi brukar skoja om att om du frågar tio biodlare så får du tolv svar. Erfarenheter är alltid bra, sen ska de översättas till handling och genomföras eller förkastas.

Lycka till med den (förhoppningsvis) stora honungsskörden. Tips! Om ni funderar på att invintra bina på honung i höst, är det bra om ni sparar ramar oslungade med försommarhonung. Den är lättare för bina att omsätta under vintern i stället för sena drag av ljunghonung och bladhonung. Vi tömmer ju deras ”kylskåp/matförråd” vid slutskattningen och det är klart att de drar iväg och letar mat när det är tomt. Det gör ju vi också!

Vi återkommer med fler tips i nästa nummer.

Biodlingskommittén

Lyft blicken och böj knäna. Stabilisera ryggen genom hela lyftet.

Foton: Lotta Fabricius Kristiansen

Några tips om hur du arbetar lätt och rätt i bigården

1. Är underlaget jämnt och behagligt att stå på?
2. Är arbetsredskap lämpligt utformade och inställda för dig som arbetar i bigården?
3. Finns det tillräckligt utrymme för bra arbetsrörelser och material? (Räkna med minst 80 cm fri yta för att kunna arbeta ergonomiskt).
4. Finns det möjlighet att sitta och vila vid stående arbete?
5. Är arbetshöjden anpassad till arbetsuppgift och kroppsstorlek?
6. Finns det tillräcklig belysning?
7. Kan du arbeta i bra positioner, det vill säga med ryggen och nacken i neutralposition och med näsa, tummar och tår åt samma håll?
8. Får du tillräcklig variation så att statiskt eller upprepat ensidigt arbete undviks?
9. Är arbetet bra organiserat så att manuella lyft kan undvikas?
10. När manuella lyft ändå sker – är bördan lagom tung? Är arbetshöjden bra så att hantering under knähöjd eller över axelhöjd undviks?
11. Har du de tekniska hjälpmedel du

Böjda knän, fötterna nära, ryggen rak. Lyft blicken så är det lättare att hålla ryggraden i sin normala kurvatur.

behöver för att kunna arbeta på ett skonsamt sätt? (Exempelvis höj- och sänkbara lyftbord eller tappmaskin).

Kan du tänka dig att inte bygga på kupan fullt så högt blir det betydligt snällare mot kroppen. Använd gärna halva lådor – åtminstone högst upp.

Checklistan är hämtad ur broschyren Aktiv ergonomi för biodlare som finns på hemsidan. Adress: www.biodlarna.se/website1/1.0.1.0/155/1/

Melanie Desmaret Walli, David Ling och Wenjin Yuan berättar om sin forskning på Vetenskapsfestivalen i Göteborg.

Foto: Irene Desmaret

Honung kan rädda världen!

MONICA SELLING

Så tydligt uttrycker sig tre unga forskare som nyligen vann första priset i tävlingen Unga forskare på Vetenskapsfestivalen i Göteborg.

En aprilmorgon körde jag till Kattegattgymnasiet i Halmstad för ett samtal med Melanie Desmaret Walli, Wenjin Yuan och David Ling som under sitt sista gymnasieår valt att fördjupa sig inom ämnet mikrobiologi med fokus på honung och antibiotikaresistens.

De har undersökt huruvida bakterier utvecklar samma resistens mot honung som de gör mot antibiotika och undrar dessutom om honung kan vara ett alternativ till antibiotika?

Resistens är ett hot

Wenjin, David och Melanie lyfter upp flera intressanta perspektiv och slår fast att antibiotikaresistens är ett globalt växande problem som redan i dag utgör ett starkt hot mot världshälsan.

I det 20 sidor långa projektarbetet ges en fyllig bakgrundsbeskrivning till varför det är så viktigt att hitta nya läkemedel mot antibiotikaresistenta bakterier och också en genomgång av varför honung fungerar så kraftfullt, dels utifrån att honung innehåller flera aktiva antibakteriella substanser som således kan verka beroende på vilken sjukdomsbakterie som hotar men också att den höga sockerhalten skapar en ogynnsam miljö för sjukdomsalstrande bakterier.

Undersökte bakterier

De bakterier som undersökts är stafylokokker, som finns naturligt framförallt på huden och kan orsaka infektioner hos personer med nedsatt immunförsvar. E.Coli, som är den andra undersökta bakterien lever i tarmfloran och kan ge diarré, kräkningar och svår magkramp genom förorenat vatten och dåligt tillagade livsmedel.

Den honung som använts är svensk ekologisk honung, svensk ekologisk honung som tagits direkt ur honungskakan, svensk ljunghonung, Manukahonung, den nyzeländska dunderhonungen in-

köpt i hälsokostbutik, honung inköpt i livsmedelsbutik, kristalliserad respektive flytande med beteckning från land inom resp utanför EU. Av de unga forskarna kallad "vanlig köpehonung". Totalt sex olika sorters honung.

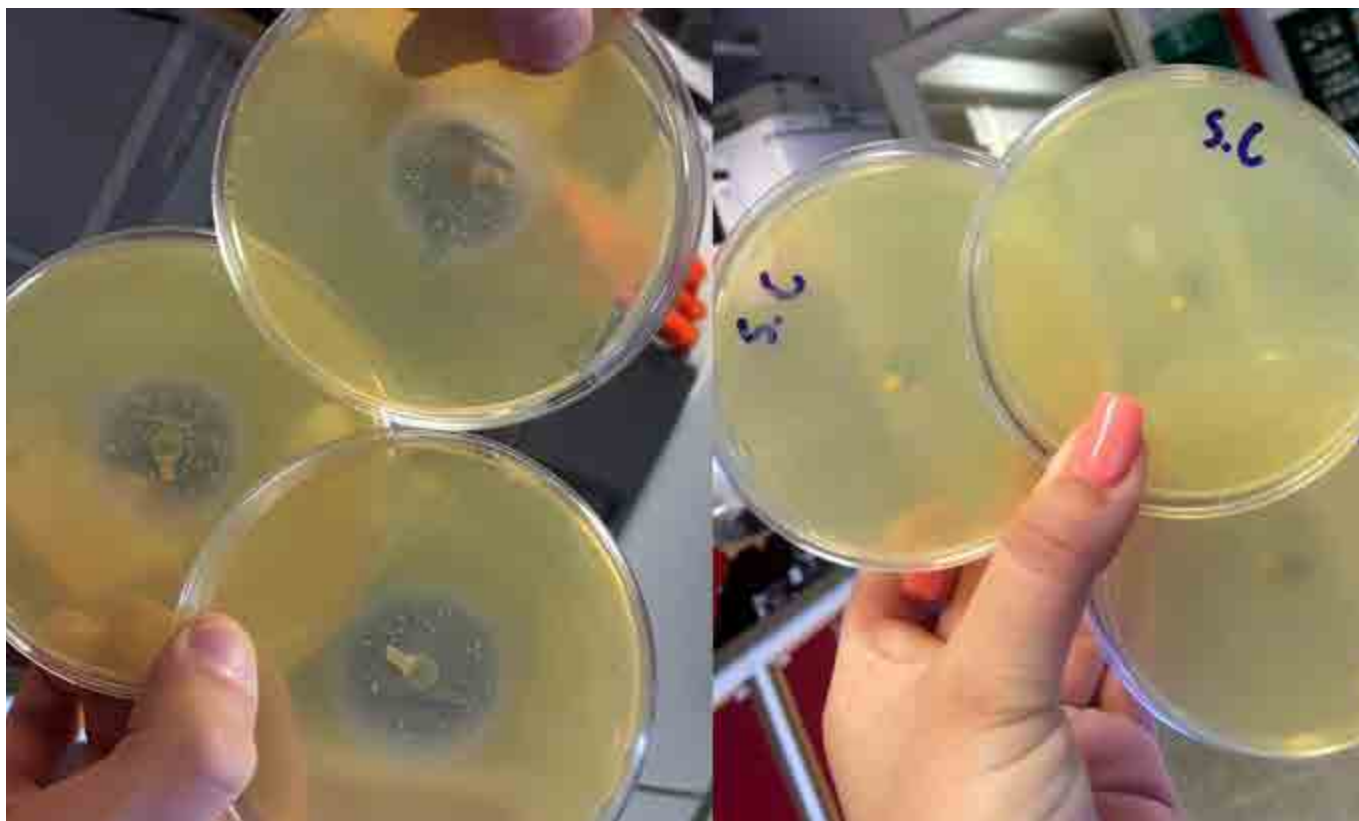
Odlade i flera steg

Så beskriver de hur de gick tillväga. Bägge bakterierna odlades och utsattes för såväl de olika honungssorterna som för antibiotika. I det sistnämnda fallet för kloramfenikol och tetracyklin.

För ett så exakt och relevant resultat som möjligt gjordes odlingarna i flera steg. Utan, att i detalj gå in på de många vetenskapligt utförda processerna, mättes både den antibakteriella effekten och resistensutvecklingen.

Lika effektivt

Resultatet var entydigt. Bägge sorters antibiotika fungerade fast olika bra på de olika bakterierna. Fungerade då honungen? Jodå, Manukahonungen och den ekohonung som tagits direkt ur kakan var lika effektiva det vill säga de visade liknande

Petriskålar med stafylokocker respektive Coli bakterier, preparerade med honung respektive antibiotika. Foto: Melanie Desmaret Walli

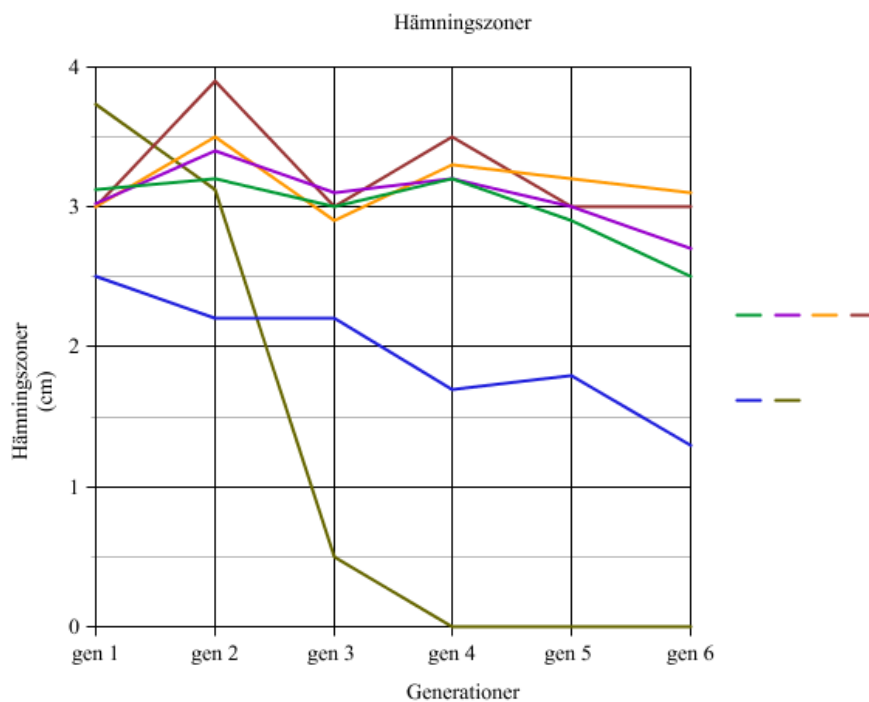

Två glada pristagare.

Foto: Irene Desmaret

antibakteriella effekter som väl beprövade antibiotikum. Även de övriga honungsorterna visade sig ha en hämmande effekt, dock betydligt mindre och dessutom varade effekten bara en kort tid.

För visst visar de tre unga forskarnas arbete att honung har effekt. De menar att deras arbete visar att de testade bakterierna inte har samma förmåga att utveckla

De bakterier som har utsatts för antibiotika visar en omfattande resistensutveckling (blå och mörkgrön linje i diagrammet) medan de som har behandlats med honung knappt utvecklats någon resistens (ljusgrön och lila linje visar manukahonung, gul och vinröd linje visar honung tagen direkt ur kakan). Diagram: David Ling

resistens mot honung som mot antibiotika. De har högt ställda förväntningar på framtiden och hoppas att deras arbete kan vara en ”hjälp på vägen att lösa honungens gåta”.

Prisceremoni

Vid prisceremonin och i sitt tal i Göteborg avslutade de med orden ”Honung är bra!

Honung kan rädda världen! Honung kan framkalla änglar på jorden!”

Själv vill jag bara säga: **Sträck på er biodlare! Det är inte bara den livsviktiga pollineringen som räknas.**

Slutligen, ett stort tack till dessa fantastiska och ambitiösa ungdomar! Ni kommer att rädda världen!

Den europeiska buckfastgemenskapen är en biodlarförening som bär vidare arvet efter Broder Adams mångåriga arbete att utforska och utveckla honungsbiet. Han verkade på Buckfastklostret i sydvästra England dit han kom som elva-åring 1909. Den 1 september 1996 dog han 97 år gammal.
ERIK ÖSTERLUND

På europeiska buckfastgemenskapens årsmöte

Biodlingen på klostret är i dag en spillra mot vad det en gång var under Broder Adams ledning. Men arvet efter honom lever vidare också i Sverige. På 1970-talet tog Ulf Gröhn hit de första buckfastbina i form av krypfärdiga drottningpuppor och kakbitar med unga larver och ägg.

Parningsplatser med buckfastbin har växt fram på olika håll och en svensk buckfastförening bildades vilken är mycket aktiv i dag. Från att ha varit en utskälld grupp biodlare har det blivit en etablerad grupp och andelen buckfastodlare i Sverige är stor.

I Sverige liksom i Tyskland har man mer eller mindre kopierat Broder Adams sätt att kombinera olika slags bin och utveckla bistammen till att bli alltmer stabil och av hög kvalitet.

Kombinationsaveln inleds

Broder Adam leddes in på vägen att kombinera olika slags bin efter att just kombinationer av engelska inhemska bin och norditalienska var de som överlevde trakékvalstrets förödande effekter på den engelska biodlingen 1915. Hans livsuppgift blev sedan att utforska de olika bistammarnas möjligheter i kombinationsavel. Han gjorde många och långa resor runt medelhavet.

Europeiska buckfastbiodlare

Den europeiska buckfastgemenskapen träffas två gånger om året i Kassel för att gå igenom erfarenheter av arbetet med de många parningsstationerna man har. Man har både ö-stationer och stationer i bergen i södra Tyskland. I Holland finns ö-parningsstationer. Man har både i Holland och Tyskland använt en del drönarmaterial med ursprung i Sverige. I Belgien finns en buckfastgrupp och i Österrike. I Luxemburg finns nog den biodlare som har ett omfattande arbete som mest påminner om

Broder Adam i klostrets hembigård vid ett besök 1983.

Broder Adams, både i omfattning och kvalitet. Det är Paul Jungels. Hans son Victor är nu också delaktig i det arbetet. Där används mycket inseminering i arbetet.

Den 4–5 mars 2016 var närmare 400 samlade i Kassel. Då välkomnades en ny landsgrupp in i gemenskapen, ifrån Portugal. Sverige var representerat av mig.

Varroaresistensavel

Jag delade med mig av erfarenheter av att utveckla bin motståndskraftigare mot varroakvalstret. Och jag delade också vad

man uppnått på en del andra håll i världen och tog exempel från Virginia i USA och från Norge. Här finns det biodlingar i vilka man inte använt varroabekämpningsmedel på cirka 10 år, och där varroamängden i samhällena är mycket liten. Lite mer finns att läsa här: naturligbiodling.eu/blogg

Paul Jungels beskrev sitt omfattande arbete med att utveckla VSH-bin i kampen att få fram varroaresistenta bin, både helt egna ansträngningar och i samarbete med Arista-projektet i Holland. Man har

pratades varroaresistens och neonicotinoider

Erik Österlund och Paul Jungels, några av föreläsarna och Paulo Goncales, representant för de portugisiska buckfastbi odlarna.

Professor Randolph Menzel.

Menzel R and Eckoldt M (2016) *Die Intelligenz der Bienen. Was sie denken, planen, fühlen und was wir daraus lernen können.* Verlag Albrecht Knaus, München. menzel@neurobiologie.fu-berlin.de

lyckats få fram buckfastbin med mycket högt VSH, och man har VSH-material från USA. Mer om Paul Jungels arbete finns här: www.apisjungels.lu

Neonicotinoiders effekter

Prof Randolph Menzel från Freie Universität Berlin redovisade egna och andras resultat av olika neonicotinoiders påverkan på bin. Han har också nyligen tillsammans med Matthias Eckoldt gett ut en högintrassant bok om bins intelligens. För den som kan läsa tyska rekommenderas den.

Små mängder av neonicotinoider tar inte död på bina med ger andra effekter. Navigationseffekten påverkas mycket negativt och bina tar längre tid på sig att hitta hem, eller kanske inte alls hittar hem.

Med de mängder som finns i pollen från behandlade rapsfält försämrats ägg-läggingsförmågan hos drottningarna. Det är några exempel från hans föredrag. Det går att läsa lite mer om hans forskning här: www.neurobiologie.fu-berlin.de/menzel/menzel.html

Det jag tänkt på speciellt under senare tid

är att ingen egentligen frågat Broder Adam om råd hur vi bäst ska lägga upp vårt avelsarbete. De flesta har utgått ifrån att det bästa är att kopiera Adams sätt att arbeta.

Läser man hans avelsbok *Breeding the Honeybee* (Northern Bee Books, 1987) noggrant ser man att hans sätt att arbeta var anpassat till hans efterforskningar av olika bistammars potential i ett kombinationsarbete. Men något han säger som kanske förbigåtts är att när man väl fått in de egenskaper man önskar ha i sin stam, menar han att det långsiktigt bästa är att återgå till ett avelssystem som mer liknar naturens, för att undvika inavel och ge bina bästa möjliga vitalitet. Det bekräftas också av senare tids forskning som visar på betydelsens för binas vitalitet och förmåga att klara av utmaningar att drottningen parar sig med många och olika slags drönare.

Broder Adams avelsråd

Jag har nämnt det förr men det passar igen att påminna om vad Broder Adam gav för råd till den ende jag känner till som frågade Broder Adam om råd för sin bi odlings avelsarbete. Det är Hans Samland i Huddinge (med sina 10–15 bisamhällen), som 1981 besökte Buckfastklostret. Adam gav inte ens rådet att han skulle skaffa buckfastbin eller att han skulle para sina drottningar på buckfastparningsstationer.

Adam sade att Hans skulle identifiera den sämsta halvan av bisamhällena och byta drottningar i dessa till drottningar från den bästa halvan av hans samhällen. Han skulle odla en drottning från vart och ett av de bättre samhällena och para dem i bigården.

Det är ett råd vi kan fundera över. Men en sak verkar klar. Det första vi ska fokusera på är att identifiera de sämsta samhällen, inte de bästa.

Fullt hus på föreningsdagarna hos

ANNA AHNÉR

I Biodlarnas hus ska förstås biodlarna vara. Därför har det under april varit föreningsdagar under två helger med en mängd föreläsningar och nära 300 medlemmar på besök under de fyra dagarna.

Sex kortare föreläsningar hölls vid varje tillfälle. Rubrikerna på dessa var:

- Bin med VSH-egenskaper, föreläsare Bert Thrybom.
- Honungskvalité? Vad menas med det? föreläsare Ingmar Wahlström.
- TBH-kupan – för och nackdelar, föreläsare Johan Ingjald.
- Olika biodlingsmetoder, föreläsare Lasse Hellander.
- Bihälsa under våren, föreläsare Preben Kristiansen/ Lotta Fabricius Kristiansen
- Ett koncept för varroabekämpning, föreläsare Johan Wallin/Klas Olof Ohlsson.

Innehållet var det samma vid alla tillfällena men föreläsarna kunde variera.

Johan Ingjald hade tagit med sig en TBH-kupa som han visade upp. TBH står för Top Bar Hive eller topplistkupa på svenska. Han fick många frågor om hur den fungerar och hur det till exempel går att inspektera och göra behandlingar mot varroa. Det var mycket uppskattat att få se en TBH-kupa och det var en frågvis klunga runt den i varje paus.

Bihälsa på våren

Preben Kristiansen och Lotta Fabricius Kristiansen gav matnyttiga råd om hur bihälsan kan skötas på våren för att få friska bin.

Lasse Hellander, förbundsstyrelsen, berättade om att förbundet ska ha en tillåtande och öppen attityd där olika slags biodlingsmetoder och åsikter ska få plats. Han tog även upp bland annat skillnaderna mellan konventionell biodling, KRAV-biodling och biodynamisk biodling.

Johan Wallin och Klas Olof Ohlsson från bihälsokommittén berättade om den metod som kommittén förordar för

Intresset för Johan Ingjalds topplistkupa var stort. Kupan skyntar till vänster.

att behandla mot varroa. Den bygger på drönanutskärning i början av säsongen och oxalsyrabehandling på hösten. Finns behovet kan en korttidsmyrsyrabehandling sättas in på sommaren. De poängterade att det är viktigt att undersöka samhällena för att ta reda på hur mycket varroa det finns för att kunna ge bra behandling.

Ingmar Wahlström diskuterade honungskvalité med besökarna. Hur ska bra honung vara, smaka, lukta och så vidare? Vad innebär lokalproducerad var en annan fråga som diskuterades.

VSH-bin

Bert Thrybom berättade om bin med VSH-egenskaper. VSH betyder Varroa Sensitive Hygiene och innebär att bin rensar ut yngel som har äggläggande varroakvalster i sina celler.

I pauserna fanns fika och enklare mat att köpa. För serveringen stod Mjölby flick- och damfotboll som ordnade det på ett mycket smidigt och trevligt sätt.

Det fanns också möjlighet att prata med personal och styrelse som fanns på plats. Bibutiken var öppen. Utbildningskommittén berättade om det nya studiematerialet och visade upp böckerna.

– Man lär sig något nytt hela tiden. Det här har givit mer än vad jag trodde, säger Rolf Ihrsen, Enköpings bf, en av besökarna.

– Det är många aspekter som lyfts

fram. Det var intressant att höra om TBH:n och höra om hur förbundet jobbar politiskt. Det är också kul att komma hit och se er som jobbar här live, säger Annica Ehn, Borås sortens bf.

Proffs och amatörer

– Det är viktigt att man träffas både proffs och amatörer. Det här ger mig mycket inspiration. Nu vill jag ha ännu mer bin, säger Maj Östberg, Sundbybergs och Spångaortens bf.

Liknande dagar kommer att anordnas fler gånger. Något datum för det är inte bestämt ännu.

Ordförande Marita Delvert är nöjd med dagarna:

– En stark anledning till att vi köpte fastigheten i Skänninge var drömmen om att skapa en mötesplats för våra medlemmar. Korta intensiva föreläsningar med frågor och diskussioner, samtal biodlare emellan, besök i Bibutiken och kontakter med personal och förtroendevalda gjorde programmet innehållsrikt och troligtvis uppskattat. Tack till alla deltagare som gav oss en mängd värdefulla tankar och synpunkter under dagarna. Det samlade underlaget kommer att bidra i vårt gemensamma arbete framöver, säger hon.

Fotnot. Presentationerna till fyra av föreläsningarna finns på hemsidan www.biodlarna.se.

Biodlarna

Så här ser topplistikupan ut på håll.

Lotta Fabricius Kristiansen föreläste om bihälsa på våren.

Fika och enklare mat kunde köpas av Mjölby flick- och damfotboll.

Bert Thrybom föreläste om VSH-bin.

Biodlarnas hus

Flytten från de hyrda lokalerna i Mantorp till huset i Skänninge gick i början av 2015. Tidigare var det ett tryckeri i lokalerna och lite ombyggnad och uppfräschning behövdes. Nu är det kontor för kanslipersonal och en konferenslokal. Bibutiken finns också där så klart.

Bihundarna har fått sponsorpengar

Idén som kom till oss som en fråga från en rutinerad biodlare: "Varför använder vi inte hundar, för att söka efter amerikansk yngelröta?"

Svaret blev: "Vet inte!" Frågan väckte intresset att undersöka saken närmare. Nu har det gått en tid och många samtal senare, inte minst i Biodlingskommittén, har ett pilotprojekt skisserats. Vi måste ta reda på vad som är möjligt. Vi samarbetar med Bihälsokommittén i det fortsatta arbetet.

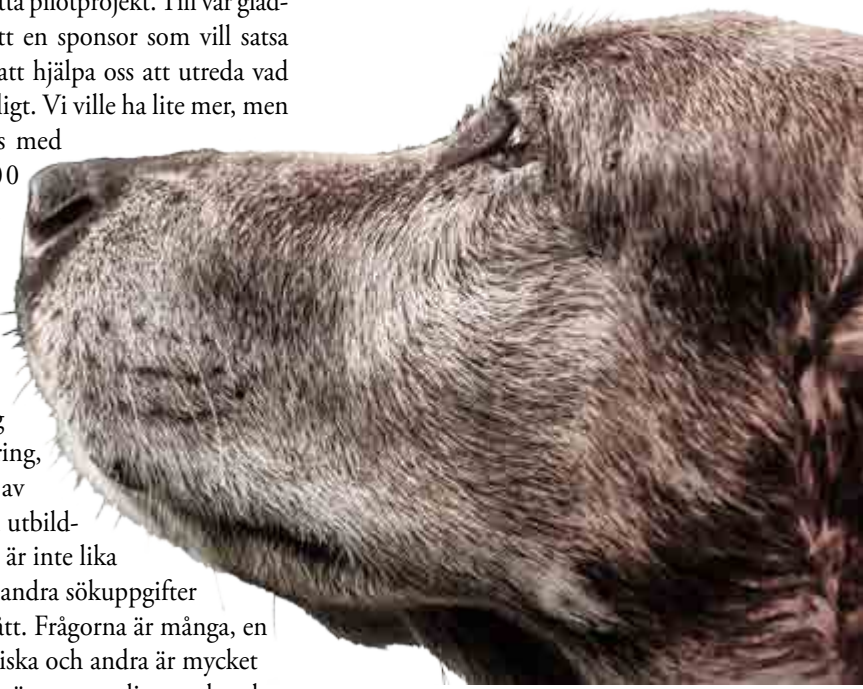
Vi har också letat pengar för att genomföra detta pilotprojekt. Till vår glädje har vi fått en sponsor som vill satsa pengar för att hjälpa oss att utreda vad som är möjligt. Vi ville ha lite mer, men får nöja oss med de 50 000 kronor vi fått i första steget. Nu följer en tid av nya samtal, samordning och förankring, rekrytering av hundar och utbildningar. Det är inte lika enkelt som andra sökuppgifter har vi förstått. Frågorna är många, en del är skeptiska och andra är mycket positiva, det är som vanligt med andra ord.

Myndighetskontakterna måste

också klaras ut och forskarna har en central roll i hela försöket.

Vi har några "hundar" som anmält sig tidigare till detta projekt, men vi ser gärna att ni som är väldigt intresserade att delta med hund, skickar ett mail till lars.hellander@biodlarna.se med kontaktuppgifter och beskrivning av aktuell hund. Vi ska tillsammans med Brukshundklubben, välja hundar och genomföra den första testutbildningen. Vi söker naturligtvis efter flera sponsorer hela tiden. Samordnare och projektledare tills vidare är Lasse Hellander, som svarar på frågor och annat.

Biodlingskommittén

Hundar ska utbildas i att hitta amerikansk yngelröta.

Foto: PaelmerPhotoArts/Pixabay

Häagen-Dazs nya glass stöttar Biodlarna

Glassaktören Häagen-Dazs har valt att samarbeta med Sveriges Biodlares Riksförbund och Biodlingens Vänner när den nya smaken Honey, Walnut & Cream lanseras. Kampanjen syftar till att öka medvetenheten om binas situation.

För varje såld produkt av Honey, Walnut & Cream går 3 kronor till Sveriges Biodlares Riksförbund. Kampanjen pågår till augusti 2016, maxbelopp är 50 000 kronor.

Godaste honungen i Uppsala.

Uppsaladistriktets godaste honung 2015 För sjätte året i rad utsågs Uppsalaläns biodlardistriktets godaste honung.

Denna gång var det vi i Uppsalaläns norra biodlarförenings tur att arrangera sista gallringen utav 7 lokalförenings två nominerade kandidater, totalt fanns i år 14 kandidater.

Till vår hjälp hade vi kockarna i Ol Anderssskolans restaurang i Skärplinge, förstärkta med en trädgårdsmästare, och efter ca en timmes avsmakande på 84 plastskedar, 3 l mineralvatten och neutraliserande vetekex hade antal nominerade minskat till tre. Efter överläggning och ytterligare 9 skedar gallrades ytterligare en bort och kvar var två kandidater som det diskuterades om. Honungen kom från två biodlare med 6,6 km mellan sig ute på Hällnäs halvön i norra Uppland. 6 skedar senare var segraren korad, Ann-Katrin Flinthammar Lönnö, nybliven biodlare 2015 hade besegrat sin mentor Göran Lööv Barksnåre.

Jag hoppas att detta är ett resultat av 4 års arbete med Leader projektet "Kvalitetssäkrad honung från norra uppland" som vi drivit i föreningen, men som vi lärde oss av Viktoria Bassani på kursen i honungsbedömning som hölls i distriktets regi är våra smaksinnen starkt påverkade av den omgivning vi har omkring oss så när två i juryn också kommer från Hällnäs kan man ju undra vad som är vad, men en sak konstaterades säkert, att det var mycket god och smakrik honung av bästa kvalitet i alla 14 bidragen. Stort tack till alla nominerade och lycka till 2016 och åter igen ett stort grattis till Ann-Katrin Flinthammar.

Martin Hägglund
Uppsalaläns norra bf

Gymnasieelever forskar om varroakvalster

Under gymnasieskolans sista årskurs ska enligt läroplanen eleverna göra ett så kallat gymnasiearbete.

Arbetet ska vara en fördjupning inom något av de ämnesområden som är programämne för den valda utbildningen. Christina Klein, Hanna Norrman och Emma Petersson läser naturvetenskaplig linje på Berzeliussskolan i Linköping och de valde att göra sitt gymnasiearbete om biodling. Utöver det obligatoriska arbetet ställde tjejerna upp i tävlingen "Unga forskare" i Östergötland. Det gav dem en biljett till riksfinalen i Stockholm. Därifrån fick de med sig en nominering, Arizona State University - Walton Sustainability Solutions Award, till en internationell tävling i USA.

Analyserat kvalster

De berättar att det hela började med att en av tjejernas mamma hade skaffat ett par bisamhällen och att dessa inte överlevde vintern utan förlorades på grund av varroakvalstrets framfart. Detta gav tjejerna idén om att fördjupa sig just i varroaproblematiken. De har tagit reda på hur bisamhället påverkas av varroakvalstret och de har, genom fältförsök, analyserat hur man säkrast kan mäta angreppsgraden i ett samhälle. Förutom detta har de analyserat hur mycket kvalster som normalt kan förväntas förekomma, samt hur varroa bekämpas av östgötska biodlare.

För att analysera hur man kan mäta mängden kvalster har de använt sig av, och jämfört två metoder; traditionell nedfallsundersökning, och skakning med florsocker. För att kontrollera florsockermetodens tillförlitlighet gjordes en tvättning med diskmedel. Sammanlagt har de analyserat prover från 27 av bihälsokonsulent Preben Kristiansen bisamhällen. "Preben har hjälpt och stöttat oss väldigt mycket, inte minst med kunskap om bin och med olika förslag på metoder att prova" säger Emma. "Ja, utan honom hade vi inte heller fått tillgång till så många bisamhällen att analysera", fyller Christina i. Deras analyser visar att skakning med

Bilden visar från vänster Hanna Norrman, Emma Petersson och Christina Klein.

Foto: Charlotte Norrman

florsocker är den bästa metoden. "Den är tillförlitlig och man behöver heller inte döda bina, utan de kan släppas tillbaka" berättar Hanna. De förklarar att när man skakar med florsocker gör man helt enkelt så att man tar en deciliter bin och lägger i en burk med lite florsocker. Därefter skakar man om. Florsockret gör att kvalstren lossnar från bina. Genom att använda ett nätlock kan man skaka ut kvalstren på ett fat, innan man släpper tillbaka bina i kupan. Florsockret blir en populär present som tack för hjälpen. Fältundersökningen visade också att östgötska biodlare kan förväntas hitta 1-4 varroakvalster per 100 bin.

Enkät bland biodlare

Tjejerna har även gjort en enkät till biodlare i Linköpings biodlareförening. Där fick de hjälp av Ola Hulth att skicka ut enkäter. 25 personer svarade och de vanligaste detekteringsmetoderna som användes var nedfallsundersökning och undersökning av täckt drönaryngel. När det gäller bekämpning av kvalstret använder de flesta ekologiska metoder såsom myrsyra och oxalsyra. I sina slutsatser konstaterar Christina, Hanna och Emma att Varroa är ett stort problem hos de flesta biodlare och att behandling är ett måste. De rekommenderar biodlarna att använda sig av skakning med florsocker eftersom metoden är tillförlitlig, enkel och snäll mot bina.

(Artikeln är insänd av Ola Hulth)

Kvällsfika hos Börje Blomster efter slungning.

Foto: Julia Wadman

Börje Blomster i Långåker! Det var här det började!
Foto: Julia Wadman

Kanske har du själv varit kursdeltagare och minns den vilsna känslan när du stod där med ditt första samhälle? Vem ska svara på alla dina frågor – kan man verkligen ringa cirkelledaren halv elva en lördagskväll när bina svärmat? Eller så har du varit kursledare och känner igen frustrationen när kurstillfällena är slut, men du bara hunnit skrapa lite på ytan? Kanske tycker du till och med att det känns som om du lämnar dina nya biodlare vind för våg?

SIRI BÄCK

Håll kontakten efter kursen!

Ja, en kurs täcker ju inte på långa vägar allt som man behöver veta när man är ny i biodlarvärlden. Ändå är det lätt att slutet på en kurs också blir slutet på kontakten mellan kursledare och deltagare. Men det behöver inte vara så! Bitidningen har pratat med ett gäng i Mölndals Biodlarförening som tog sociala medier till hjälp och fortsätter stötta varandra – på Facebook.

Tidiga funderingar

– Jag började fundera på om vi inte skulle starta en Facebook-grupp redan under sommaren, när kursen fortfarande var igång, berättar Julia Wadman, som är initiativtagare till gruppen.

– Jag hade längre till föreningsbigården än de andra deltagarna, och jag kände att jag kommer ju inte bara kunna svänga förbi så där enkelt. Jag tänkte att jag måste ju se till att hålla kontakten på andra sätt,

säger hon och skrattar till.

Cirkelledaren för kursen heter Börje Blomster, och han tyckte att Facebook-gruppen var ett toppenförslag.

– Det kändes så självklart när Julia kom med idén, berättar Börje.

– Gruppen blev som en naturlig förlängning på kursen, som avslutades där på sommaren. Nu kunde vi på ett lättäm, enkelt sätt fortsätta genom hela bi-året.

Alla i föreningen är välkomna

Helene Kennedal var en av de som gick kursen, och hon berättar om hur alla deltagare blev inbjudna.

– En kille hade inte Facebook, men ville absolut inte missa gruppen. Han skaffade sig ett alias, bara för att kunna vara med. Så vitt jag vet är gruppen det enda han deltar i på Facebook.

Från början var det bara kursens del-

tagare i gruppen, men på årsmötet bjöds hela föreningen in. Helene tycker att det är roligt att fler i föreningen finns representerade.

– Ja, det är jättekul, och bra för oss nybörjare – men även för de som har hållit på med bin länge. Nya infallsvinklar kan ju faktiskt förbättra för dem också! säger Helene.

Helene tycker också det är roligt att använda gruppen till mer än frågor, svar och diskussioner. Hon brukar dela olika små klipp och roliga anekdoter, senast om lakanen som hängde på strecket vid binas rensningsflykt ...

– Så får de andra roa sig lite på min bekostnad, säger hon och skrattar.

Men de äldre då? Frågan kommer på skam direkt.

– Nej, det är väldigt spridd ålder på oss. De som är pensionärer har däremot ➤

Höstbestyr.

Foto: Julia Wadman

"Mitt bi på mjölkört!" Foto: Julia Wadman

► ofta lite mer tid än de i småbarnsåren, så de äldre är kanske generellt mer flitiga i gruppen. Annars varierar aktiviteten mer på vad som intresserar oss, säger Julia.

Engagerad mentor viktig

Lennart Sekander gick också kursen. Han berättar att han först ryckte lite på axlarna när han hörde förslaget.

– Jag minns att jag tänkte att jaha, ännu en Facebook-grupp. Jag är med i ganska många, men i de flesta grupper blir det mest ytligt ... Men jag är verkligen grymt imponerad av hur bra den här gruppen fungerar!

Julia, Helene och Lennart är alla överens om att en engagerad mentor är viktig i den är typen av grupp.

– Börje är verkligen helt ovärderlig! säger de samstämmigt.

Börje tycker själv inte att hans arbete med Facebookgruppen är ett dugg krävande. Tvärtom är det lätt och roligt,

säger han, att vara med och ge feedback och se hur det går för de nya biodlarna.

De andra vittnar om hans finurliga guidning genom det nya biodlarlivet.

– Han brukar ställa öppna frågor, som vilka fördelar en viss invintringsmetod har, eller vad han ska göra med ett drottninglöst samhälle, och så får alla i gruppen svara, berättar Lennart.

– Börje är med och diskuterar och lägger in sina synvinklar. Det är ett jättebra sätt att lära sig, både från sig själv och från vad som händer andra.

– Ja, Börje är verkligen jätteviktig för gruppen! fortsätter Julia.

– Jag tror det behövs någon med grundkompetensen, som är aktiv och kan axla mentor-rollen. Ett facit, liksom.

Familjärt och skämtsamt

Det första inlägget i gruppen var en filmsnutt.

– Det var på sommaren, under kur-

sen. Vi drog iväg med Börje, hela gänget med åtta bilar, för att ta ner en svärm. Alla hade sina overaller och det var ju Ebola-tider, så då undrade nog folk vad de där rymdvarelserna höll på med ..., säger Julia glatt.

– Jag filmade och la sedan upp det klippet. Det satte kanske nivån lite.

Stämningen i gruppen är öppen och hjärtlig. Alla frågeställningar är välkomna, och diskussioner om oxalsyrebehandlingar varvas bilder på fredagens vinglas med kuporna i bakgrunden. Man kan låna grejer, stämma träff för en fika, tipsa om böcker och hemsidor ... Högt och lågt, trevligt och lättsamt. En hel del skämt blir det också – och att gruppens deltagare hör hemma i Göteborgstrakten låter sig inte missas. Själva gruppens namn är en lek med cirkelledare Börje Blomsters namn.

– Jag döpte gruppen till 'Blomster & Bi', säger Julia och skrattar.

Biodlare gillar sociala medier

Biodlare vill träffas och utbyta erfarenheter på nätet. Det visar ett försök att inventera utbudet på Facebook, Instagram och bloggar.

Biodlare har gått samman i grupper och sidor från Skåne i söder till Norrbotten i norr på Facebook. Somliga har bara enstaka medlemmar eller gillare,

medan andra är stora som Biodlare i Väst (465), Biodlare i Skåne (270), för att inte tala om vår egen Biodlarna – Sveriges biodlares riksförbund (2 200). Kvinnor går in i Kvinnliga biodlare (455). Hur andra har det i världen går att få veta i Svenska biodlare runt om i världen (938) eller Biodlare – Beekeepers (4 081).

Svenska bin har 2 077 följare.

En annan indelning har naturligtvis med vilka sorts bin som odlaren föredrar; buckfast bee (670), carnica (254), ligustica (207) och nordiska bin (405).

Många företag och utbildningar finns också på Facebook.

Svärmfångst på gång.

Foto: Julia Wadman

Börje lär ut hur man slungar honung.

Foto: Julia Wadman

Julia Wadman och Lennart Sekander med sina första honungsburkar. Foto: Privat

Hemsnickrade råd för Facebookgrupp för nya biodlare

1 Det är en fördel med en begränsad grupp där medlemmarna känner varandra och kan uppleva sig trygga och bekväma. Efter kursen fanns en god känsla i gruppen, vilket är förutsättning för att våga visa osäkerhet, men också vara trevlig och använda humor. Vi har till exempel konstaterat att de flesta av oss på mycket kort tid förvandlats till binördar.

2 När någon tas in i gruppen bör alla artigt presentera sig. Det sammansvetsar gruppen och förenklar samtalet.

3 När det kommer frågor är det viktigt att det inte levereras för många olika och spretiga svar. Det skapar bara förvirring. I större forum överöses (säkert i all välmening) de stackars nybörjarna med mängder av åsikter. Därför

bör man nog begränsa antalet mentorer i gruppen och blir det flera är det viktigt att vara ödmjuk och respektfull. Det handlar mycket mer om att dela erfarenheter än om att vara expert.

4 Man måste ha kul. Vi har till exempel studerat var vinterklotet placerade sig i kupan hos deltagarna. Det utvecklade sig i det närmaste till en liten studie som gav upphov till frågeställningen "varför är det på detta viset" när det visade sig att nästan alla klot hos alla placerat sig i samma hörn av kupan. Vi har även fotograferat och studerat hur nedfallet "böset" såg ut på kupbottnarna vid vårrensningen och sedan diskuterat vad man kan utläsa av en stinkande hög med döda bin. Men efter det lovade vi varandra att inte berätta för någon utomstående vad vi sysslade med.

5 Vi har planerat fortsatta biaktiviteter som till exempel att göra värkontrollen tillsammans.

6 Efter att snart ha följts åt ett helt biår via Facebook tror jag att den gemensamma engagemanget i gruppen kommer att sjunka och kanske upphöra. Jag tänker dock försöka smyga in några av "gamlingarna" i en ny Facebookgrupp för årets nybörjare och på så sätt slussa in dem i en slags mentorsroll utan att de behöver axla den ensamma.

Sammanfattningsvis har det varit en väldigt rolig och stimulerande erfarenhet och jag är övertygad om att en liten Facebookgrupp kan fungera som ett fantastiskt pedagogiskt redskap i rätt sammanhang som till exempel när man för första gången blivit med bin.

Börje Blomster

Dagsnoteringen söndagen den 27 mars 2016 visar på cirka 70 sidor, grupper och så vidare med sökordet biodling. Sökordet biodlare ger cirka 60 träffar.

Fotograferande biodlare använder Instagram och Flickr. På Instagram ger hashtaggen (symbolen ser ut så här # som ett staket) biodling ger 2 019 in-

lägg medan biodlare 579. Läsaren kan fortsätta utforskningen genom att kolla in staket buckfast som ger 32 645 inlägg. Resultatet är en blandad kompot.

På bloggsidan blir det bara några exempel. Biodlaren och universitetsläraren Alastair Creelman ansvarar för Biodling i Kalmar (kalmarbi.blogspot.se)

och den har funnits sedan 2009. Annies enkla (anniesenkla.se sedan 2012) och Den hållbara maten (denhallbaramaten.blogspot.se) är två bloggar som främst handlar om självhushåll och ett mer hållbart leverne men också om biodling, bin och honung.

Ann Sofie Fredriksson

Inte ens tio minuter ... om drottningodling

Att odla drottningar är något som ger extra skjuts åt sinnet i biodlingen. Jag minns min första drottning jag odlat själv, eufori var något jag kände när jag såg min första drottning gå på en kaka. Tänk att jag skapat henne själv! Handskar på, klantigt, jag tappade ramen, alla bina ut i gräset. Elände, jag letade och sörgde. Inte hittade jag henne. Men min kunskap om nyparade drottningar var liten, jag visste inte att nyparade drottningar hittar hem. Dagen därpå gick hon på en kaka, bra, och en lärdom tillika. Nyparade drottningar skiljer sig från gamla: Dom kan flyga.

Ser inte drottningarna

En mycket erfaren biodlare, med tre ton upptappad honung alltid i lager, fick en fråga av mig:

Hur märker du dina drottningar?

Ett förbluffande svar kom omedelbart.

Jag märker dem inte, jag ser dem inte ens!

Hur i all sina dar är detta möjligt? Jo det visar sig att han larvar om, med goda utvalda larver, sätter ramen med dessa i en startlåda och småningom in i kläckskåp. På 14:e eller 15:e dagen sätts cellen med den icke utkrupna drottningen in i samhället, överst. När den nya drottningen kläcks ur cellen springer hon ner och tar livet av den gamle. Och så vips, kläckning och drottningbyte i ett svep utan någon hjälpande hand. Den nya drottningen har inte skådats av mänskliga ögon. Nå funkar det här? Ja, inte till hundra, men om man byter alla drottningar varje år så kan det ju hända att någon överlever och blir två år, det fungerar ändå. Men det blir ett avbräck innan den nye är parad och kommer i drift, det får man tydligen tåla. Vad

händer då i samhället? En ny drottning är frisk som en nötkärna, lägger massor av ägg, håller på sent på hösten, börjar tidigt på våren och blir avlivad till midsommar. Det måste vara en bra metod annars skulle det inte finnas tre ton honung i lager.

Rubriken ovan "inte ens tio minuter..." gäller även här men mera om den sedan jag förklarat min metod, det finns många, många andra sätt att odla drottningar, men för mig och andra små biodlare går det bra, dock krävs noggrannhet och övning.

Mitt kalendarium

Eftersom drottningodling absolut inte sker tidsmässigt på en höft så må jag beskriva vad som händer enligt mitt kalendarium som noggrant hålls.

Dag noll: En drottning i ett utvalt samhälle hos Ingemar Åberg i Sigtuna lägger många ägg (stift) i celler på en kaka.

Dag ett och två och tre: Inget händer förutom att ägget kläcks till en liten larv dag tre.

Dag fyra: Jag förbereder mitt amningsamhälle. Det ska vara starkt, gärna fullt med bin på alla ramar. Två mellanrum skapas där omlarvningsramarna får plats, drottningen är förstas spärrad i nedre lådan.

En skiva med ett hål i, eller en slits, läggs under den översta skattlådan. Det innebär att de bin som finns däruppe förnimmer minskad ferromontillförsel från drottningen långt där nere.

Jag far till Sigtuna, med mig har jag två förberedda ramar som fått endera av mig tillverkade koppar av vax eller köpta koppar av plast. Bägge fungerar men det är mera sport att använda egna tillverkade koppar förstås. Bägge ramarna förvaras in-

slagna i en väl fuktad handduk.

Ingemar letar på en ram och sätter in en larv, två mm liten, i varje cell, sammanlagt 14 stycken, det är en övning som kräver goda ögon och gärna förstoringsglas. Omedelbart som den lilla larven hamnat i cellen hamnar ramen inuti den vätta handduken. Larven får absolut inte utsättas för torka. Så tillbaka till kupan, efter ett par timmar, och så sätts de två ramarna i de förberedda mellanrummen.

Dag fem: Gärna vill man titta hur det gått, det lönar sig dock icke, man ser ännu inget.

Dag sex: Nu kan man börja ana hur många som antagits. Dock ingen åtgärd annat än att ta bort skivan så att god kontakt finns med övriga bin där nere.

Dag sju och åtta: Spännande väntan. Låt dem vara i fred.

Dag nio: Om cellerna nu är täckta så sätts spole på, i botten på spolen får de en droppe honung så att drottningen får lite färdkost när hon kryper ut.

Väntans tider

Dag tio och elva och tolv och tretton: Väntans tid, nu får inget röras. Eftersom drottningen hänger upp och ner i cellen, hon hänger kapillärt i drottning-gelén, minsta skakning gör att hon ramlar ner och dör. Inte röra alltså, bara vänta.

Dag fjorton: Nu kan man försiktigt lyfta för att se hur många drottningar man får. Är man extra försiktig väntar man till nästa dag.

Dag femton: Små lådor görs i ordning, fyra eller fem ramar halvsveta sätts i. En ram med bara mellanvägg, en ram med yngel i olika stadier, en eller två ramar med honung, gärna utan vaxlock. Så sätts cellen in med den nya drottningen fort-

Se så fint drottningen med sina käftar har öppnat cellen. Till och med locket sitter kvar.

Omlarvningsramen är klar. Sätts in i översta skattlådan. Cellkopparna kan vara hemgjorda eller köpta i plast.

Ingemar flyttar larver från kaka till cellkoppar. God syn, förstoringsglas och lampa är hjälpmedel.

Liten kupa för drottningen att födas i och börja sin gärning. Alla kupor har slumpar-tad design, här tre stycken olika.

farande instängd. Eller så har hon redan krupit ut, det händer ofta.

När alla små samhällen är klara får de skjuts tillbaka till Ingemar Åberg i Sigtuna för att paras med hans goda drönare.

Så är drottningodlingen slut, efter minst två veckor i Sigtuna hämtas de hem.

Tidningspapper

Om ett nytt samhälle ska skapas får de gå i den lilla lådan som efterhand utökas när dom kräver mer utrymme, eller så:

I det samhälle som ska bytas drott-

ning i, tas den gamle bort. En ny skattlåda sätts överst med de ramar som finns i den lilla lådan och den nya drottningen. Tidningspapper under lådan, gärna dubbelt, gör att bina hinner vänja sig vid lukten av sin nya madam. Efter en vecka flyttas lådan underst av skattlådorna och efter några dagar brukar drottningen vara i full färd med att lägga ägg i rätt låda.

Nå, inte ens 10 minuter?

För det drottningbyte som beskrivs först och för min metod är det gemensamma:

Drottningen har inte ens tio minuter varit borta från det yngel som hon själv har lagt!

Vi är cirka 75 medlemmar i vår förening men det är bara en handfull som ordnar sina egna drottningar. Försök gärna, det är inte oövervinnerligt svårt, och det är mödan värt!

Kjell Öberg
Danderyd Täby bf

Bortskärning av täckt drönaryngel

En del biodlare frågar om det verkligen är värt att skära bort drönaryngel och om inte tillämpning av detta innebär lägre honungsskörd. På det senaste mötet i Nordiska Baltiska Birådet, som ägde rum i Helsingfors 28-29 januari, redovisade Valters Brusbardis resultat från studier om bortskärning av täckt drönaryngel som genomförts i Lettland 2014 och 2015. Syftet med studierna var bland annat att få svar på följande frågor: föredrar kvalstren fortfarande att reproducera sig i drönaryngel jämfört med arbetaryngel, och minskar bortskärning av drönaryngel uppförökningen av kvalster under säsongen?

Resultaten visade att förhållandet mellan antal angripna arbetarceller och antal angripna drönarceller låg mellan 1:10 och 1:20. Andel angripet arbetaryngel i samhällen, där täckt drönaryngel hade skurits ut vid tre tillfällen under sommaren, var i slutet av augusti i genomsnitt 50 % lägre än i samhällen utan drönaryngelbortskärning. Även angreppsgraden på de vuxna bina var lägre, i genomsnitt 40 %. Studierna bekräftar tidigare undersökningar, som visat att drönaryngelbortskärning minskar utvecklingen av kvalstermängden i ett bisamhälle. Valters Brusbardis presentation av studierna "Efficiency of drone brood removal of the population growth of *Varroa destructor*" kan laddas ner från denna länk: <http://tinyurl.com/hx84zjr>.

Jag känner inte till några studier som visar att honungssköörden är lägre i samhällen där man tillämpat drönaryngelbortskärning, däremot finns det studier från bland annat Schweiz och USA som visat att varken bistrykan eller honungssköörden påverkas negativt.

Flyttningstillstånd vid försäljning av drottningar

Som jag nämnde i förra numret av Bitidningen krävs flyttningstillstånd vid flyttning från smittförklarad församling. Och kravet om flyttningstillstånd gäller

*Tänk på att reglerna angående flyttningstillstånd även gäller vid försäljning av drottningar.
Foto: Preben Kristiansen*

inte enbart för flyttning av bisamhällen, begagnade bikupor och redskap, utan även vid flyttning av drottningar. Detta innebär dels att bigården varifrån drottningarna kommer måste undersökas av bitillsynsman och dels att flyttningstillstånd måste finnas för varje försändelse av drottningar som ska skickas till biodlare i annan församling. Reglerna för flyttning av drottningar inom och mellan de olika varroazonerna framgår av Jordbruksverkets föreskrifter SJVFS 1992:38 (Omtryck SJVFS 2002:46). I dessa står det så här angående flyttning av drottningar från zon 1: "Tillstånd får inte medges till flyttning av drottningar med följebin från zon 1 till zon 2, 3 eller icke smittförklarat område."

Sedan några år tillbaka är det dock möjligt att söka om dispens hos Jordbruksverket för flyttning av drottningar från zon 1 till den övriga delen av landet. Förutom en sådan dispens och ett flyttningstillstånd utfärdat av bitillsynsman, måste försändelsen skickas till laborato-

riet vid SLU i Uppsala, där de undersöks med avseende på varroakvalster innan de skickas till mottagande biodlare.

Har du samhällen med låg tillväxt av varroakvalster?

SBR har i samarbete med Biodlingsföretagarna och avelsföreningarna lämnat in en ansökan till Jordbruksverket om medel från Nationella honungsprogrammet till ett VSH-projekt. Vad VSH är framgår av Bert Thryboms artikel i Bitidningen nr 2 2016 "Vad är VSH -Varroa Sensitive Hygiene?". Ett av momenten i projektet är att hitta bra inhemska bin inom alla raser med goda egenskaper och som dessutom bär på VSH-egenskapen. På SBR:s webbplats kommer det finnas anvisningar om hur tillväxt av kvalster i ett samhälle kan mätas, och det kommer även finnas länk till ett schema för rapportering av samhällen med låg tillväxt.

Vi har laddat upp inför säsongen! Du är välkommen med Din förfrågan / order.

Skälderhusjackan - med avtagbar huva - olika modeller - Oliv / Vit / Design.

Månadens vara Juni /
Refraktometer 156G 385:-Sek

Etiketter,
Vilken sort väljer Du ?
Fler hittar Du i vår katalog.
Tappmaskin -
med eller utan bord ?
Stort eller litet bord ?

Glasburkar i maskinpackade plastpaket
350, 500 samt 700gr.
Pall- samt bulkpriser.

Honungsslungare,
2-, 3-, 4-, 6-, 9-, 39-ramars.

Veterinärmedicinerna Apiguard och Apistan är
framtagna för att få en långsiktigt hållbar och
frisk biodling,
Men
Du måste ha en rotation i Din medicinering!

Då minskar riskerna för resistens.
I rotationen bör Apiguard användas två år efter
varandra för att
Effektivt minska resistensriskerna.

Apistan och Apiguard är nu registrerade som veterinärmedicin.
Vi får ej sälja direkt till biodlare utan försäljningen måste ske
via apotek. Dessbättre behöver du inte gå till veterinär och få
recept, utan det går att beställa / köpa direkt på ett apotek. Dock
kan det löna sig att fråga på olika apotek då marknaden är fri för
konkurrens och de olika apoteken sätter sina priser själv.

Skälderhuskupan,
Ln, Hls, Ls & Svea

Har Du vår katalog - 16 ?
Om inte - Ring oss

Flexikupan Ln, Hls
& 3/4 Langstroth

Självvändande slungare,
finns i olika storlekar.
4, 6, 8, 10, 12, 16, 20 - ramars

Joel Svenssons Vaxfabrik, Skälderhus, 266 94 Munka-Ljungby

Tel: 0431 - 43 00 55, Fax: 0431 - 43 18 55, Beställ gärna Dina varor i förväg.

Hemsida: www.joelvax.se, E-mail: info@joelvax.se

Semesterstängt: Midsommarafton samt lördagar i Juli samt v. 30 & 31. Frakt o exp. avgift tillkommer

Detta visste du kanske inte om getingar

Nätplatsen TV2.no har pratat med insektsforskaren Frode Ødegaard på Norsk Institutt for naturforvaltning (NINA) om vad ett getingår är.

Både getingar och människor tycker om varmt och fint väder. När vi är ute och grillar, flyger getingarna också.

Men, det är också stora variationer i getingbeståndet från år till år. Som du säkert vet övervintrar getingdrottningarna en och en i dvala. De är färdigparade och den kommande våren sätter de igång och bygger sig ett bo. Först en bit in på eftersommaren har de fått så stora samhällen att de verkligen märks för oss människor.

I södra Norge har det länge varit mycket getingar jämna år, och färre udda år och orsaken till att det blir särskilt många getingar enstaka år är speciell.

Våren efter ett getingår är det många unga drottningar som sätter igång och bygger bo och föder upp yngel. Detta sker i april och de gör det samtidigt. Då uppstår en kamp om bra boplatser och matresurserna. Detta ger oftast en knäck på getingbeståndet den säsongen. Många drottningar på våren, betyder alltså lite getingar den sommaren, hävdar Ødegaard.

Rovdjur

Getingen är ett rovdjur. På våren och utöver sommaren är arbetsgetingarna fullt sysselsatta med att fångaflugor och annan köttmat till larverna i boet. Då ser vi inte så mycket till dem. De vuxna getingarna

Bålgeting.

Foto: Håkan Skär

kan inte tillgodogöra sig köttet, så livscykeln är så upplagd att larverna utsöndrar en söt vätska som de vuxna getingarna äter.

På höstkanten slutar drottningarna att lägga ägg. Antalet larver minskar snabbt och de vuxna getingarna får ge sig ut att själva hitta sötsakerna. Det är då du får konkurrens om öl- eller saftglaset eller dina plommon. Nu gäller det att se upp. Ett stick på handen svider men det är OK. Ett stick i mun eller hals kan kväva dig. Därför bör du vara uppmärksam på vad du stoppar i dig under sommaren.

Norges farligaste

Normalt ska en person som inte är allergisk tåla något stick, men fler än 50 stick kan snabbt bli livsfarligt. Enligt Ødegaard har mellan en och tio personer dött av getingstick de senaste åren. Det innebär faktiskt att getingar bör räknas som Norges farligaste djur. Före björn, varg och lodjur.

Men det skall mycket till att en geting som inte kommer i kläm sticker dig. Några arter är aggressiva, men i stort sett är du ointressant för de matsökande arbetsgetingarna.

Artikel av Roar Ree Kirkevold i Norska Birøkteren nr 11-2015.

Översättning Lars-Göran Arvidsson

Larvdagar:

BUCKFAST

Mölnlycke Biodlarförening

Larvdag den 4 juni på Råda Säteri kl. 10.00 – 12.00.

Tvådagarslarver beställes senast 1 juni eller ytterligare info: Egon Andersson 0708-789370 eller egon@radabigardar.se.

Larvning på plats: 16:-/st ex moms, 160:- per list, tvådagarslarver 60:- plus moms. Välkomna!

Biodlarnas fototävling

Sista chansen att delta i fototävlingen! Skicka dina bästa vårbilder till anna.ahner@biodlarna.se. Vårtemats slutdatum är den 31 maj 2016.

Kronobergs Läns Biodlarförbund 100 år

Vi firar detta med en biodlingens dag i IOGT/NTO:s lokal, Vattentorget i Växjö lördagen den 18 juni 2016

Program:

Kl 10.00 Utställningen öppnas

Kl 10.30 Hälsningstal

Kl 10.45 Utställare av olika slag, föreningar visar upp sina program, visning av olika bikupor, underhållning, lotteri, m.m. Gäller även em till kl. 15. Kafé finns och är öppet hela dagen.

Kl. 12.00 Föreläsning av Börje Blomster, Källered om När byn blev med bin – hundra år med biodling.

Kl. 15.00 För er som är intresserade äter vi på Fyra krogar en gemensam middag, som serveras till ett pris av ca 150 kronor per person exkl. dryck. Anmälan till middagen lämnas senast den 22 maj till monikaaspegren@hotmail.com eller mobil 070-327 60 75.

Vi hoppas på stor uppslutning denna dag och hälsar alla deltagare hjärtligt välkomna!!

Styrelsen i Kronobergs Läns Biodlareförbund

36 år med K.D.K DR Buckf. Hanö, FP

Hanö P 700:- FP 450:-

Vid köp av 6 FP får ni köpa 1 Hanö P för 450:-

Best. i god tid juni-aug. Barbro – Ingmar Widén 044-311388, 0709-275171

BELGOSUC Bifoder

Flytande & Foderdeg

Finns också som

EU-ekologiskt

www.lustgarden.biz

Tel 035-17 55 90

christer@lustgarden.biz

Biredskap Stockholm/Arlanda/Uppsala

Fullt sortiment. Återförsäljare för LP:S Biodling

www.sigtunahonung.se 070-591 42 84 info@sigtunahonung.se

Öppet hus!
Lördagen den 2 juli 2016
För mer information se vår hemsida.

Distrikt

Grann-distrikt är välkomna

Göteborgs- och Bohus läns biodlardistrikt Inbjuder till sommarmöte sön 3 juli kl 10-15. Plats: Södra Inlands bf föreningsbigård, Prästvägen 570, Kareby.

Ett familjearrangemang för alla intresserade med praktiska biodlingsaktiviteter och utställare. Fika till självkostnadspris. Arrangeras i samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan och Södra Inlands bf. Anmäl deltagande till Göteborgs- och Bohus läns bd anmalan.bidistrikt.gob@gmail.com eller till Eva Carlsson 0707-314563. Se även distriktets hemsida bidistrikt-gob.se

Sjuhärads biodlardistrikt

Sommarmöte hos Marks härads biodlare på Hönökullen Hajom. Söndagen 3 juli kl.11 Bihälsokonsulent Preben Kristiansen och Lotta Fabricius Kristiansen kommer. Frågor: Åke Ferm 0706-273474.

Värmlands Biodlare *Biodlarnas Dag* i Mårbacka sön 12 juni, kl 10-14, tema bihälsa. Preben Kristiansen, bihälsokonsulent deltar och informerar om det senaste inom området. LPs biodling visar biredskap.

Läs mer om Selma Lagerlöfs hem Mårbacka på www.marbacka.com.

Detaljerat program kommer att presenteras på www.biodlarna.se biodling där du bor, Värmland.

Ev frågor besvaras av distriktets ordförande Lennart Fält, 070/893 77 54.

Örebro läns Biodlardistrikt Inbjudan till *studieresa*, 2 juli, till en ekologisk biodling i Sörmland. Ta med fru/make, andra familjemedlemmar, sambo, särbo, kompis etc.

Lördag den 2 juli åker vi, kl 6.15, med buss från Örebro. Stopp i Arboga för ev resenärer. På förmiddagen besöker vi Niklas Nyström på Lugnets bigårdar i Mönbo. Niklas produktion är ekologisk och ansluten till KRAV. Biodling på binas villkor och inte på biodlarens!

Efter lunch styr vi mot Freddy Duwe i Grödinge. Min 30 deltagare och max 54. Sista anmälningssdag. 15 juni 2016. Kostnad: 400 kr per person. I kostnaden ingår bussresan. Förtäring, lunch etc ingår INTE.

Utförligare info finns på Örebrodistriktets hemsida. Gå in på www.biodlarna.se biodling där du bor, Örebro. Gå in på: "Bussresa till Sörmland". Ytterligare info: Agneta Näresjö. 072-2140566. E-post agneta@angatorp.nu

Föreningar

Grannföreningar är välkomna

Arvidsjaur Bf bjuder in alla biodlare och föreningar i Norrbotten till *biodlarträff* lördag den 2 juli kl 11 hos Mats Furtenback i Raivoberg med diverse bisurr samt information, skogslunch och kaffe. Anmälan/information till Mats senast 27/6, tel. 0730-84 30 32, e-post raivoberg3@gmail.com. Välkomna till en trevlig dag!

Dalslands södra Bf 11 juni Tema "Djur" i *Gal-lerian*. Vi visar bin.

19 juni *Föreningsresa* till Lurö. Ingvar Arvids-

son, NordBi guidar. Se separat inbjudan eller hemsidan.

Träffar i föreningsbigården onsdagar jämn vecka från kl 18.

Hela programmet på: www.skaffabi.nu

Finspångsortens Bf *Sommarmöte* 11 juni kl 13 hos Anna-Britta och Benny Lodmyr, Tors-torp. Sedvanlig utlottning av en bidrottning och andra vinster.

Bigårdsträff den 30 juni hos Carl-Olov Carlsson, Karsvik. Samäkning från Lidls parkering kl 17.30.

Gäsene-Herrljunga Bf *Föreningsbigården* BjörkeKupan onsd 8 juni kl 18. Tipspromenad. Lörd 11 juni kl 9 *arbetsdag*. Tors 23 juni kl 18 "sill & potäter". Alla övriga tors kl 18 *Bigårds-träff* vid BjörkeKuppan.

Högbortens Bf *Högsbydagen* lör 18 juni kl. 10-16 är det öppet i vår föreningsbigård, Storgatan 64, Högsby.

Kristianstadsbygdens Bf inbjuder föreningens medlemmar till årets *Sommarmöte*, tis 7 juni, kl 18. Vi träffas på Artillerimuseet i Kristianstad, Köpingsvägen 86-30. Guidning och visning sker av museets personal, tid ca 1-1,5 timme. Kvällen fortsätter under trevliga samtal medlemmar emellan, tips och råd ges. Försäljning av föreningens lotteri med intressanta vinster och kvällen avslutas med korvgrillning, kaffe och kaka. Tänk på att besöka föreningens hemsida bl.a. för vägbeskrivning och koordinaterna dit. Varmt välkomna.

Lunds Biodlare *Bigårdsträff* den 18 juni kl 13 hos Mathis Kögel. Information om var vi träffas finns på vår hemsida: www.lundsbioldlare.se.

Mölnåls Bf *Möte* tisdag 7 juni kl. 18.30 Långåker Hembygdsgård, Källered. Tema Svärmning, drönanrutskärning och avläggare. Bigårdsbesök - information och servering.

Sundbybergs och Spångaortens Bf *Veckoträffar i bigården*, onsdagar i maj-sep-tember, kl 18. Plats: Eggeby gård. www.sundbybergsbf.se

Sollentuna Bf lö 11 juni *Sommarträff* hos Eva med delning av ett samhälle.

Södertälje Bf håller sitt traditionella *sommarmöte* på Bommersvik lördagen 2 juli med start kl 14. Vi kommer att ha olika aktiviteter information, försäljning, förevisning. Alla som är intresserade är välkomna till några timmars bisurr!

Södra Inlands Bf *Sommarmöte* måndag 30 maj kl 18 vid föreningsbigården Kringledamen i Kareby. Adress: Prästvägen 570.

Morgan Olsson från Tjörns bf visar och berättar om vilda pollinerare. Vad vi kan göra i våra i trädgårdar för att dom skall trivas. Alla intresserade är välkomna. Fika till självkostnadspris. Lotteri. Arrangeras i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan.

Södra Vätterbygdens Bf *Sommarresa* lördagen den 11 juni gör vi bussutflykt till Västergötland. Avresa från Rosellplast kl 8. Besök hos Bert Thrybom och biodlare på Älleberg. Lunch i Grästorp och besök hos biodlare i Alingsås-trakten. Reseledare Jan-Axel Lindeberg.

Anmälan senast 4/6 till Ingrid S: 070 292 40 26 eller svaling@hotmail.com

Tanums Bf *Torsdagsträffarna* fortsätter i Bigården på Alnäs, Rabbalshede, varje ojämn vecka kl 18.30.

Utflykt till Otterön 4 juni. Se hemsidan för mer information, www.tanumsbioldlare.se

Uddevalle Bf Söndag 10/7 *Vårresa* till

Visingsö. Sista anmälningssdag 10/6. Välkomna **Uppvidinge Bf** *Torsdagsträffar* från mitten av april till tom september kl 18. Samling vid Biodlarmuseet.

Biodlarmuseet håller söndagsöppet under juni, juli och augusti kl 11-17.

Varaortens Bf *Grillkväll* to 16/6 kl 18.30 hos Dan Wårja på Heljeved, Önum. Vi bjuder på korv o bröd. Representanter från Skaraborgs biodlardistrikt kommer också att vara med.

Vikbolandets Bf *föreningsbigården* i Björksätter, Kuddby öppen tisdagar kl 18 – 20 under tiden 3 maj till och med 30 augusti, utom den 21/6. Vid regn inomhus.

Invigning av nya föreningsbigården i Björksätter den 11 juni. Samling kl 12, invigning ca 12.30 och kl 13 lunch med sill och potatis. Lars Hellander, riksförbundsstyrelsen medverkar. Anmälan till wille.lindholm@telia.com eller styrelsen@vikbolandets-bioldlare.se, senast den 1 juni.

Tisdagen den 21 juni klockan 18. *Sommarmöte* hos Berit & Jan-Erik Karlsson, Enekullen Kuddby.

Västerås Bf *Vårsmöte* lö 4 juni kl 13 i Göran Nilssons bigård nära Wensströmska skolan. Vägbeskrivning: Vallbyleden/Vedbovägen/Bälbyvägen. Skyltar utsätts. Tel. 021-147464 eller 070-2668036. Allmänt om biodling bl. a. varroabehandling svärmskontroll mm. Utlottning av drottning.

Västra Frölunda Bf håller *medlemsträff* den 1 juni kl 18 i klubbhuset i Sjöbergen, fika och prat om skattning av sommarhonungt. Välkomna styrelsen.

Medlemsträff den 15 juni klockan 18 i klubbhuset i Sjöbergen, fika och prat om sjukdomar och åtgärder. Välkomna styrelsen.

Växjöortens Bf På tisdagarna träffas vi på Bastanäs kl 17.30-19.30.

Örebro BF *Sommarmöte* sön 3 juli kl 17 i föreningsbigården Örebro. Pasaga Ramic föreläser om "Användning av Rasfus parningslåda vid drottningodling". Lotteri med vinster avläggare och drottningar. Medtag egen fikakorg. Alla i distriktet är välkomna.

Arbetsmöten och passning ons kl 17-19 i föreningsbigården i Karlslund (4 km väster om Örebro). Kontaktpersoner: Pasaga Ramic 019-126799, Hans-Olov Andersson 019-252108.

Vi minns

Torsten Persson

Växjöortens Bf

Sven-Erik Jönsson

Sydvästra Skånes Bf

Leif Hjalmarsson

Göinge Bf

Säljes material mm

Biredskap Freddy Duwe, Vårsta Malmtorpsv. 19, 14771 Grödinge 070-5107054, info@freddyduwe.com Öppetider se www.freddyduwe.com

Bi & Biodlingstillbehör Smedgatan 1, Svedala ÖPPE: Måndag-Fredag enligt överenskommelse per telefon. Ring! Se även vår hemsida för sortiment, rabatter m.m. www.bisvedala.se 0708-95 50 30, 0708-95 50 25

Biredskap, Järbo Biodlarservice. Besök vår webbshop eller vår butik och se vad vi har att erbjuda. Tel 0290 70277 www.jarbiodlarservice.se info@jarbiodlarservice.se

Eldriven rostfri slunga, 4 ramars LN Kompletta och trådade LN-ramar nu med hylsor i hålen 120:-/10 inkl moms Andra mått och typer efter beställning. Se info: www.argsommetbi.se - finns i Asarum. Björn 0703293262, Jonny 0735233130

Mobila paviljonger. 14-18 smh. Vikt 8-1000 kg Husvagnschassi Borås. bjorn@skogshonung.se

Locksigill. Flera sorter, enkelt att beställa, snabb leverans. www.honungssigillet.se

Övrigt

Sveriges bästa webbplats om biodling! www.alltombiodling.se

Bidrottningar

Buckfastdrottningar friparade och oparade. Tore Forsman 044-81807, 0706-214277.

Buckfastdrottningar från stationsparade mödrar, parade på renparningsplats I Åberg tel 0704670534. Säljs från juli.

Bidrott, gula Ita. Odl ef. stationsparade Dr. inseminerade i mån av tillgång. K-H Lindqvist 070-6690809

Buckfastdrottningar Hanöparade, friparade och oparade. Jan Eklund Kristianstad 0703542817

Bidrott. Ligustica. Parade på Visingsö parningstation 070-3220695 bengt.wagnstrom@telia.com

Bidrott. ita ef. renp. sedan 62, Bisamhällen Arne Håkansson 073-8058872

Bisamhällen

Allt levande inom biodling finns på www.fredliga-bin.blogspot.se /Leif Svensson

Avläggare Buckfast med årsdrottningar. Levereras i mitten av juni. 070-733 44 12, Enköping, kallemedbina@hotmail.com.

Bin och bidrottningar säljs Telefon: 0739041387 E-post: pasaga.ramic@gmail.com

Svärmar 2016 på 10r LN kr 700 Låda kr 100 Botten 50-100 Hämtas efter besikt. 073-9160059 Söder Hjälmaren.

Avläggare gula säljes leverans i juli 3/4 langstroth ring eller maila för info 070-2098454 memhonung@gmail.com Anders.

Honung köpes! Vi hämtar grovsilad honung hos Dig, lånar ut tunnor och pall-tankar. Snabb betalning - bästa marknadspris. Krav, ljung och skogs betalas extra. Mats Karlsson 070-2094950 Göran Sundström 070-5664268

Paketbin, Avläggare och Buckfast Drottningar säljes efter testat avelsmaterial www.honungsgarden.com monica@honungsgarden.com 0702 06 19 94

InsemTech-VSH® Ligusticadrottningar inseminerade med original Harbo VSH-drönare. Två alternativ. För info: www.insemtech.se eller www.insemtech-vsh.se

Allt levande inom biodling på "fredliga-bin.blogspot.se"

Följ oss på Facebook, sök på Biodlarna

Köp din egen Professionella honungspress

Speciellt användbar till ljunghonung och kristalliserad honung. Pressar en ram åt gången. Pressen töms efter 5-7 pressade rammar. Man kan pressa, ca. 1 ram i minuten, genom god planering. Enkel att tömma och rengöra. Allt kan diskas i diskmaskinen. Allt är gjort av syrafast rostfritt stål, förutom hävarmen som är tillverkad av aluminium. Inget kladd för man slipper avtäckning

Pressen säljs antingen komplett med press aggregat, bord och kar, eller bara press aggregatet, om du själv har ett bord. Pressen levereras med press kammaren, vax sil, vax sil hållare, hävstång, kolv, led bult samt, kolv bulten.

For mere info www.honningpresse.dk eller kontakt Peter Sjøgren +45 40 63 82 08

HONUNG KÖPES!

Jag hämtar din honung och betalar samtidigt.

Bästa pris!

Ring så kommer vi överens.

Lasse Ahlström

070-286 92 47

- Allt för biodling -
Från nybörjare till yrkesbiodlare
80 års erfarenhet

Vi köper din honung & ditt vax!

AB Lindhagens Bigårdar, Norra Grönby, Anderslöv
Hemsida: www.lindhagens.se Telefon: 0410-280 95

Buckfastdrottningar efter stambokförda mödrar

Parade eller oparade drottningar från Råda Bigårdar efter testade avelsdrottningar kan levereras från juni till augusti. Samtliga drottningar har högsta värden på temperament, kaktasthet, svärmning och honungsskörd, ingen noseoma och full utrensning. Beställning till Egon Andersson på tfn. 031-88 38 77 eller egon@radabigardar.se Ytterligare info om drottningar och priser på www.radabigardar.se

Biodlarna kontakt

FÖRBUNDEXPEDITIONEN

Borgmästaregatan 26, 59634 Skänninge
Tel: 0142-482000

Förbundschef

Jonas Eriksson, 0142-482001
E-post: jonas.eriksson@biodlarna.se

Förbundsadministratör

Maj-Britt Järnvall, 0142-482002
E-post: maj-britt.jarvnull@biodlarna.se

Ekonomiansvarig

Anette Irebro, 0142-482003
E-post: anette.irebro@biodlarna.se

Bankgiro: 512-7113 (medlemsavgifter).
Bankgiro: 413-6149 (övriga betalningar).
Plusgiro: 86 85-0 (övriga betalningar).

Öppet: må-to: 08.00-16.00, fre: 08.00-14.00.
Lunchstängt 12.00 - 13.00.

BIHÅLSOKONSULENT

Preben Kristiansen. Tel 0142-482007.
E-post: preben.kristiansen@biodlarna.se

UTVECKLINGSKONSULENT

Peder Lilja

REDAKTÖR

Anna Ahnér – anna.ahner@biodlarna.se
Storgatan 41 G, 69632 Askersund
0142-482006

Prenumeration på BITIDNINGEN
Tidningen är en medlemsförmån för medlem-
mar i Biodlarna. Du kan också prenumerera
separat på Bitidningen. Du betalar då 500 kr för
ett helår (inom Sverige) på pg 86 85-0 till SBR.

Artiklar och mötesnotiser till BITIDNINGEN

Skickas till redaktörens adress. Författarna
ansvarar för innehållet i sina artiklar, som ej
behöver återge redaktionens eller förbundets
mening. Ett år efter utgivning av den tryckta
tidningen läggs denna ut på SBR:s hemsida
biodlarna.se

Annonser till BITIDNINGEN

Till Bitidningens redaktör. Se adresser och
telefon och e-post härintill. Annonsspriser se
information här nedan.

WEBBANSVARIG

Anna Ahnér, Tel 0142-482006.
anna.ahner@biodlarna.se

MODERATOR SBR:S FORUM

Mats Jedmo, 072-7366130
E-post: mats@orustodlaren.se

Biodlarnas BIBLIOTEK

Ultunabiblioteket, SLU, Box 7071,
75007 UPPSALA. Tel vx 018-671000.
Låneböcker beställs genom ditt lokala bib-
liotek.

FÖRBUNDSSTYRELSE

Förbundsordförande

Marita Delvert,
Grevgatan 35, 11453 STOCKHOLM
Tel. 0736-737428.
marita.delvert@biodlarna.se

Vice förbundsordförande

Sture Käll, Målskog,
56391 GRÄNNA. Tel 073-8345016.
sture.kall@biodlarna.se

Styrelseledamot: Lars Hellander,
Blackebergsplan 10, 168 49 Bromma.
Tel 070-2163390.
lars.hellander@biodlarna.se

Styrelseledamot: Monica Selling,
Dale Prästgård 305, 47492 Ellös. 073-8458515
monica.selling@biodlarna.se

Styrelseledamot: Ingmar Wahlström,
Östra Karsbo 502, 37045 Fågelmara.
Tel 070-9929330.
ingmar.wahlstrom@biodlarna.se

Styrelseledamot: Hanne Uddling,
Vansö Rosenborg, 64592 Strängnäs.
Tel 073-3341418
hanne.uddling@biodlarna.se

Styrelseledamot: Viktoria Bassani,
Lilla vägen 12, 23591 Vellinge. 0706-249672
viktoria.bassani@biodlarna.se

Styrelseledamot: Richard Brolin
Karlagatan 24 A Lgh 1101, 53132 Lidköping
070-6692872. richard.brolin@biodlarna.se

Styrelseledamot: Ingevald Holmqvist,
Ostronstigen 8, 94135 Piteå. 070-3191451.
ingevald.holmqvist@biodlarna.se

Annonstaxa

KOMMERSIELLA ANNONSER

Ta kontakt med Bitidningens redaktion. anna.ahner@biodlarna.se
Tel 0142-482006.

Uppslag (två sidor): s/v 18.000:-, 4-färg 21.000:-.

Baksidan: format - hela sidan utom 7 cm överst av sidan: ej s/v, 4-färg 15.000:-.

Helsida (1/1): s/v 9.900:-, 4-färg 12.900:-.

Halvsida (1/2), format - 183 mm bred x 130 mm hög, 120 mm bred x 200 mm
hög, eller motsvarande: s/v 5.400:- 4-färg 7.400:-.

Kvartssida (1/4), format - 183 mm x 65 mm, 120 mm x 100 mm, 57 mm x 210
mm, eller motsvarande: s/v 3.000:-, 4-färg 5.000:-.

Åttondelssida (1/8), format - 120mm x 50mm, 57 mm x 105 mm: s/v 1.700:-,
4-färg 3.000:-.

Sextondelssida (1/16), format - 120 mm x 25 mm, 57 mm x 50 mm: s/v 600:-,
4-färg 1500:-.

Mini-annons (1/32), format - 57 mm x 25 mm: s/v 300:-, färg 500:-.

Färgsidor. Färg kan erhållas på alla sidor.

Rabatter. 3 på varandra följande identiska annonser ger 10% rabatt. 6 på var-
andra följande ger 25%.

Annonsmaterialet lämnas normalt i färdigmonterad form med eventuella
bildfiler och i aktuella fall färgfördelade sådana på CD-skiva (glöm ej typsnitten).
Det kan också lämnas som positivt pappersoriginal eller som film. Om materialet
lämnas i form av manuskript och bildoriginal uttas scanningskostnad för bilder
med 100:-/sv-bild och 250:-/4f-bild. För åttondelssideannonser och större tillkom-
mer dessutom i sådant fall layoutkostnad efter överenskommelse.

Publicering. Inskickad annons publiceras i nästkommande nummer med hänsyn
taget till datum för manusstopp, om inte angivelse om senare publicering anges.

RADANNONSER

Radannonser placeras löpade efter varandra och tillsammans i slutet av tidningen
under huvudrubriken "Marknadsplatsen". De samlas under ämnesrubriker. Inga
bilder tas in här.

Utseende. Stilen är fast, 7,5 p DIN, och spaltbredden 42 mm. Det ger ca 30 bok-
stäver per rad. Minimistorleken på en radannons är 2 rader/50 kr. De första 1-3
orden i annonsen blir i fetare stil. Det normala avståndet mellan två annonser
är en blankrad.

Betalning. Radannonser skall betalas in i förskott via plusgirot. Beta i god tid
så att annonsen kommer fram före manusstopp.

Pris: 25:-/rad. På radannonser ges ingen mängdrabatt.

Storlekar: Exempel: 2 rader (- 60 bokstäver) - 50:-, 3 rader (ca 61-90 bokstäver)
- 75:- och 4 rader (ca 91-120 bokstäver) - 100:- kr.

Gratis. Två radannonser/år om högst 3 rader är gratis för medlem.

Annonsmaterial. Gratisannonser mejlas eller skickas med post till redaktören.
Övriga radannonserna skickas via plusgiro till SBR, pg 86 85-0, med annonstexten
angiven på blanketten. Ange antalet rader och antalet bokstäver. Radannonser
som inte får plats på meddelanderutan på inbetalningskortet kompletteras med
separat inskickad annonstext, via e-post eller brev. Betalning kan också ske via
plusgiro eller bank över internet. Då behövs separat inskickad text med e-post,
med uppgifter så att betalning och text kan identifieras att höra ihop. Ange noga
på inbetalningskort då sådant används och med annonstext, om denna skickas
separat, så att dessa kan identifieras att höra ihop.

Publicering. Om inget annat anges tas annonsen in i nästkommande nummer
med hänsyn taget till ankomsten och manusstopp.

Posttidning B — Bitidningen

Tryckort: Vimmerby

**Obeställbar tidning återsändes till SBR:s exp.,
Borgmästaregatan 26, 596 34 Skånninge.**

Dit anmäles även adressändringar.

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen med den nya adressen angiven på tidningens framsida, dvs ej på adressidan.

Ett enkelt val!

Bifor är ett färdigt invintringsfoder som du köper i hink av din återförsäljare. Betydligt enklare än att göra egen sockerlösning!

Dessutom innehåller Bifor bara 25% vatten. Det minskar kondensen i kupan och gör att bina sparar energi under vintern. Eftersom Bifor är en helt ren produkt som innehåller inverterat socker, dvs lika delar glukos och fruktos, minskar också risken för föroreningar, sjukdomar och vinterförluster.

Ett enkelt val, eller hur?

Bifor[®]

Nordic Sugar
Member of Nordzucker Group

Nordic Sugar AB, 205 04 Malmö • Tel 040-53 70 00 • www.nordicsugar.com